

1 petak, 03.02.2006.

2 [Otvorena sjednica]

3 [Optuženik je ušao u sudnicu]

4 [Svjedok je ušao u sudnicu]

5 ... Početak u 09.17h

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Međunarodni krivični Sud za
7 bivšu Jugoslaviju zasjeda. Izvolite sjesti.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Čujem neke zvukove.

9 [Raspravno vijeće i tajnik se savjetuju]

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam za ovo. U redu.

11 Dobro jutro svima, nadam se da sada možemo početi s radom. Obrana još
12 uvijek vrši unakrsno ispitivanje, međutim, prije nego što počnemo, moj
13 pravni tim mi je dao do znanja da bi moglo doći do zahtjeva da radimo
14 poslijepodne tokom jedne sjednice.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Mi bismo molili, ako unakrsno
16 ispitivanje ne bude završeno do kraja jutarnje sjednice, da onda nastavimo s
17 radom poslijepodne, kako bismo završili danas s ovim svjedokom. On ima nekih
18 drugih dužnosti sa našim timom i sa nekim drugim timovima. Naravno da on
19 može dolaziti da svjedoči i istovremeno raditi, ali ipak nije u stanju da
20 komunicira sa svima nama i drugim timovima. Dakle, molili bismo da se to
21 nekako omogući.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, Vi ste
23 najviše u stanju da nam kažete hoće li biti moguće da se u toku današnje
24 sjednice završi sa unakrsnim ispitivanjem. Možete li mi reći nešto o tome?

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, plan Odbrane je da danas završimo sa
2 unakrsnim ispitivanjem, mada će dužina trajanja zavisiti i od načina na koji
3 ekspert bude davao odgovore, da li će oni biti kratki ili će biti opširniji,
4 ali se nadam da ćemo danas uspeti da završimo.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Drugi problem o kojem je Vijeće
6 izvješteno je da se kasni sa rasporedom svjedoka. Naime, imamo novog
7 svjedoka koji je zakazan za ponedjeljak. Mi bismo trebali pokušati da
8 završimo sa ovim svjedokom danas. Ja se nadam, gospodine Milovančeviću, da
9 ćemo uspjeti u tome. Skrenuta mi je pažnja, također, na pravilo 90(H), prema
10 kojem je Vijeće dužno da se pobrine da se ispitivanje svjedoka završi što je
11 moguće brže.

12 Dakle, da ne gubimo više vrijeme, htio bih da sada pređemo na rad sa
13 svjedokom. Ali, ne, vidim da je gospodin Black htio nešto dodati.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Izvinjavam se, samo nešto kratko. Mi
15 smo ranije, čini mi se u utorak, podnijeli jedan podnesak prema pravilu
16 89(F), a riječ je o svjedoku koji će svjedočiti ne sljedeći tjedan, nego
17 tjedan nakon toga. Mi nismo zatražili da se hitno donese ta odluka, a sada
18 je već došlo vrijeme. Ako možete donijeti - možda usmenim putem - odluku u
19 toku sljedećeg tjedna, bili bismo zahvalni, kako bismo onda zamolili i
20 Obranu da dostavi svoj odgovor najkasnije do ponedjeljka ili utorka i da mi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 možemo dostaviti našu repliku.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, da li bi
3 Obrana mogla dostaviti odgovor na taj podnesak?

4 G. MILOVANČEVIĆ: Učinićemo to u pomenutom roku, u ponedjeljak ili
5 utorak najkasnije, časni Sude.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

7 To je u redu?

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, zahvalan sam Obrani.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala stranama.

10 Gospodine Milovančeviću, izvolite, svjedok je Vaš.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

12 SVJEDOK: REYNAUD THEUNENS [nastavak]

13 Unakrsno ispituje gospodin Milovančević: [nastavak]

14 [Svjedok odgovara putem prevoditelja]

15 P: Gospodine Theunens, stali smo na strani 84., SAO... Teritorijalna
16 odbrana SAO Krajine. U paragrafu 2, pod naslovom "Razvoj od januara do
17 aprila" i, potom, u paragrafu 3 na sledećoj strani, "Razvoj od aprila 1991.
18 do decembra 1991.", Vi prikazuje razvoj Teritorijalne odbrane SAO Krajine.

19 Da li je tačno da su između aprila i decembra 1991. godine štabovi
20 Teritorijalne odbrane i jedinice Teritorijalne odbrane osnovani na
21 teritoriji Krajine u različitim područjima koja ste pobrojali u Vašem
22 izveštaju?

23 O: /nedostaje simultani prijevod/
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Na strani 86 Vašeg ekspertskeg nalaza, paragraf 5, "Usvajanje
2 Zakona o odbrani Republike Srbije", naveli ste da je 1. avgusta 1991. Vlada
3 SAO Krajine donela odluku da primenjuje Zakon o odbrani Republike Srbije na
4 teritoriji SAO Krajine. Da li Vam je poznato da je Vlada Hrvatske - odnosno,
5 Sabor Hrvatske - 21.02.1991. godine doneo odluku da raskida ustavnopravne
6 veze sa Jugoslavijom i da preuzima važenje saveznih zakona u svoje ruke na
7 svojoj teritoriji?

8 O: Časni Sude, kao što sam ranije spomenuo, moj je izvještaj
9 namijenjen proučavanju analize Teritorijalne obrane SAO Krajina kao i RSK,
10 te SVK, te odnosa između tih oružanih organizacija Milana Martića. I, ja sam
11 već napomenuo i ranije, u toku unakrsnog ispitivanja, da nisam proučavao
12 druge pravne odluke i druga pitanja vezana za hrvatske oružane snage u svrhu
13 ovog izvještaja, barem ne detaljno.

14 P: Da li nam možete reći da li je Zakon o odbrani Republike Srbije, u
15 pogledu koga je odlučeno da se primenjuje na teritoriji SAO Krajine, u
16 skladu sa Ustavom SFRJ, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije?

17 O: Časni Sude, to je pravno pitanje za koje je potrebna pravna
18 analiza. Kao što sam već spomenuo tokom unakrsnog ispitivanja, ja nisam
19 kvalificiran da govorim o tim stvarima i ne želim izražavati moje stavove
20 koji bi mogli možda biti netočni.

21 P: Gospodine Theunens, da li ste na stranama Vašeg nalaza, govoreći o
22 zakonodavnoj materiji koja reguliše pitanje odbrane, pogotovu u glavi 2, gde
23 ste se bar bavili tom materijom na području Srbije - dakle, da li ste na
24
25
26
27
28
29
30

1 stranama 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65 citirali sve bitne članove
2 Zakona o odbrani Republike Srbije iz 1991. godine, koje se odn... koji se
3 odnose na odbrambenu materiju?

4 O: Da, časni Sude, kao što je gospodin Milovančević točno naveo, ja
5 sam te članove naveo, ali ih nisam analizirao. Naveo sam ih kako bi bilo
6 moguće lakše shvatiti odluku koja je donesena na razini SAO Krajine 1.
7 augusta 1991., naime, da se usvoji Zakon o obrani Republike Srbije kao Zakon
8 o obrani SAO Krajine.

9 P: Da li je tačno da ste na svim ovim stranama koje sam pomenuo,
10 gospodine Theunens, Vi ocenj...ocenjivali, odnosno upoređivali rešenja u ovim
11 zakonima sa rešenjem u Ustavu SFRJ, sa rešenjem... sa rešenjima u Zakonu o
12 opštenarodnoj odbrani iz 1982. godine i onda, na osnovu toga, izvodili
13 zaključke da Teritorijalna odbrana Republike Srbije predstavlja deo
14 jedinstvenih oružanih snaga SFRJ i slično?

15 O: Časni Sude, ono što sam ja uradio - a to se objašnjava na
16 stranicama 61 i 62 engleske verzije mog izvještaja - ja sam, naime, dakle,
17 citirao članak 5 Zakona o obrani Republike Srbije iz 1991., kao i članak 6,
18 i u paragrafu ili stavku br.1 tog člana 6, koji se spominje na vrhu strane
19 62 mog izvještaja, a tu govorim o dužnostima: "Predsjednik republike u
20 organizaciji pripreme obrane zapovijeda oružanim snagama u miru i u ratu, a
21 to uključuje i davanje ovlaštenja za organizaciona -"

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Oprostite, oprostite, gospodine Theunens. Nisam tražio da ponovo
2 analizirate sve članove koje ste naveli, o kojima ste se vrlo detaljno
3 izjasnili. Samo sam pokušao da Vas pitam da li ste, dakle, pratili rešenja u
4 saveznom zakonodavstvu i zakonodavstvu Srbije i da li ste videli bilo kakvu
5 odredbu koja bi Vama, kao vojnom ekspertu, ukazivala da nešto u pogledu
6 vojne materije nije u skladu sa saveznim propisima. To je suština mog
7 pitanja, nemojte ponovo analizirati sve te odredbe koje su inače detaljno
8 analizirane u ovom Vašem ekspertskom nalazu.

9 O: Časni Sude, da odgovorim na pitanje, ja sam usporedio stavak 1
10 člana 6 Zakona o obrani Republike Srbije iz 1991. sa članovima 113 i 115
11 Zakona o općenarodnoj obrani iz 1982. i zapisao sam da, na temelju toga,
12 postoji nedostatak koherentnosti - to je na strani 62 - jer zakon iz 1992.
13 spominje da je Teritorijalna obrana podređena Predsjedništvu SFRJ, dok se u
14 članu 6 Zakona o obrani navodi da je to predsjednik republike, Republike
15 Srbije, taj koji zapovijeda oružanim snagama. Dakle, to je sve što sam
16 radio. Ja nisam pravni stručnjak i nisam mislio da trebam ući u detalje. Ja
17 sam samo ukazao na ono što se meni čini, kao vojnom stručnjaku, kao
18 kontradikcija ili nedostatak koherentnosti.

19 P: Da li Zakon o odbrani Republike Srbije, po Vama, sadrži odredbu da
20 je Teritorijalna odbrana Srbije deo jedinstvenih oružanih snaga SFRJ?

21 O: Časni Sude, ja ne razumijem ovo pitanje, tj. ne znam šta se misli
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pod ovim "jedininstvenih oružanih snaga Srbije".

2 P: Oprostite, učinio sam lapsus. Jedininstvenih oružanih snaga SFRJ.
3 Oprostite, gospodine Theunens.

4 O: Da, časni Sude, kao što se navodi na stranicama 57 i 58 mog
5 izvještaja, član 31 srpskog Zakona o obrani iz 1991. navodi da je:
6 "Teritorijalna obrana Republike Srbije dio jedininstvenih oružanih snaga
7 Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije".

8 P: Hvala, gospodine Theunens. Da li na strani 89 navodite da je
9 Skupština Krajine 29. maja 1991. godine donela odluku kojom se Milan Martić
10 imenuje za ministra odbrane SAO Krajine? To je strana 89. Vašeg nalaza.

11 O: To je tačno, časni Sude. Ova je odluka uvrštena i kao dokazni
12 predmet 79; to je bar broj prema listi 65ter.

13 P: Da li na strani 90, u prvom pasusu, navodite da je 27. juna 1991.
14 Milan Martić ponovo izabran za ministra unutrašnjih poslova SAO Krajine,
15 odnosno, izabran za ministra unutrašnjih poslova?

16 O: Ja sam to "ponovno" stavio u zagrade u riječima "ponovno izabran"
17 jer, iako nisam analizirao s jedne strane tajnika ili sekretara, a s druge
18 strane ministra unutrašnjih poslova, dakle, nisam ih uspoređivao, shvatio
19 sam da je to, zapravo, nastavak onog zaduženja koje je Milan Martić ranije
20 obavljao i to je navedeno i na onoj tablici koju sam pripremio za časni Sud.
21 Naime, da je 29. maja 1991. godine gospodin Dušan Vještica bio imenovan za
22 ministra unutrašnjih poslova - ja se izvinjavam, dokument koji o tome govori
23 nosi 65ter broj 80, a on nije uključen u moj izvještaj.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas, gospodine Theunens, samo da odgovarate kraće. Ako je...
2 ako je odgovor potvrđan, a vidim da jeste potvrđan, odgovorite sa "da", ne
3 morate svaki put tekst koji postoji u Vašem ekspertskom nalazu. Da li ste na
4 strani o... da li ste...

5 O: U redu.

6 P: ...89, na vrhu, naveli da je 29. maja Skupština Krajine donela Zakon
7 o ministarstvima? Pored Ustavnog zakona Krajine, i Zakon o ministarstvima?

8 O: Da, časni Sude, to se stvarno može naći na stranici 89 mog
9 izvještaja.

10 P: Dakle, pošto u para... u prvom paragrafu strane 90. kažete da je od
11 4. januara 1991. Martić bio sekretar unutrašnjih poslova, Vi rečenicu
12 počinjete da je: "27. juna 1991. izabran za ministra unutrašnjih poslova."

13 Da li to znači da je samo primenjen zakon o ministarstvima - sada se
14 njegova funkcija sekretara, po novom zakonu o ministarstvima, zove "ministar
15 unutrašnjih poslova", a ne "sekretar unutrašnjih poslova"? Da li je to
16 logično?

17 O: Časni Sude, mislim da sam već prije odgovorio na ovo pitanje, ali
18 je smatrano da je moj odgovor malo predug bio. Dakle, u periodu od 4.
19 januara pa do 29. maja 1991., on je bio sekretar unutrašnjih poslova; 29.
20 maja 1991. je imenovan za ministra obrane, a istog tog dana Dušan Vještica
21 je imenovan za ministra unutarnjih poslova. Međutim, 29. juna 1991. Milan
22 Martić je - i sad ću /nerazgovijetno/ navoditi tu frazu - ponovno imenovan

23
24
25
26
27
28
29
30

1 za ministra unutrašnjih poslova. To je, dakle, moj odgovor na pitanje, ali
2 sam ga ja već i ranije dao.

3 P: Da li na strani 91. navodite da je 8. avgusta 1991. Milan Babić
4 imenovao Milana Martića, ministra unutrašnjih poslova, za ministra odbrane
5 SAO Krajine? I minist... pardon; dakle, Milana Martića, ministra unutrašnjih
6 poslova i ministra odbrane, na poziciju zamenika komandanta TO Krajine? To
7 je paragraf 7, na strani 91.

8 O: Časni Sude, možda je problem u prijevodu, ali strana 91, paragraf
9 7, tamo stoji da je: "Milan Babić imenovao Milana Martića, ministra
10 unutrašnjih poslova i ministra obrane SAO Krajine, za zamenika komandanta TO
11 SAO Krajine." Ne navodi se da je Milan Babić imenovao Martića na mjesto
12 ministra unutrašnjih poslova, niti se tu navodi da je Milan Babić imenovao
13 Milana Martića na mjesto ministra obrane.

14 P: Tačno, gospodine Theunens.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dozvolite da ja pokušam to
16 razjasniti. Da li gledamo paragraf 7 na stranici 91?

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zar tu ne piše jasno da je tog dana, 8.
19 augusta 1991., Milan Babić imenovao Milana Martića, ministra unutrašnjih
20 poslova i ministra obrane SAO Krajine, na položaj zamjenika komandanta? Da
21 li iz toga možemo shvatiti da je u toj fazi Martić bio i ministar
22 unutrašnjih poslova i obrane, i da je tada imenovan i za zamjenika
23 komandanta TO-a? Ili se misli da je bio imenovan na sva ta tri položaja?

24

25

26

27

28

29

30

1 SVJEDOK: [simultani prijevod] Prema meni, radi se o ovom prvom što
2 ste rekli.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, on je u to vrijeme bio već
4 ministar unutrašnjih poslova i obrane, i zatim je imenovan za zamjenika
5 komandanta. Hvala Vam.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Toliko o borbi za vlast između
7 Milana Martića i Milana Babića, o kojoj je govorio ekspert. A sada ćemo
8 preći na stranu 93.

9 P: Gospodine Theunens, Vi u paragrafu 9 kažete da je 30. novembra
10 1991. SAO Krajina usvojila njen sopstveni Zakon o odbrani. Da li je to
11 tačno?

12 O: /prijevod engleskog transkripta: "To je tačno, časni Sude."/

13 P: Da li na strani 94 citirate član 31 tog zakona, koji kaže da se:
14 "Teritorijalna odbrana SAO Krajine smatra delom jedinstvenih oružanih snaga
15 SFRJ."?

16 O: Da, to stoji u članu 31 Zakona o odbrani SAO Krajine.

17 P: Da li na strani 99 Vašeg nalaza, pod (f), poslednji paragraf,
18 navodite da je: "Komandant 2. ličke brigade SAO Krajine, Petar Trbović,
19 zahtevao od Milana Martića da ukloni grupu vojnika predvođenu Predragom
20 Baklajićem, koji su trenirani u kampu u Golubiću, i da je to naređenje
21 demonstrirano... demonstriralo Martićevu poziciju prema podređenim TO
22 komandantima."?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Stvarno, časni Sude. Razlog zbog čega sam ja to pomenuo je što je
2 do tada, 12. novembra 1991. godine, već postojao štab za TO SAO Krajine, kao
3 i komandant. Ali, nisam siguran da li je u toj fazi to još uvek bio pukovnik
4 Ilijas Đulić. A zatim smo govorili, nešto ranije, o tome da je Milan Martić
5 imenovan na poziciju zamenika komandanta odbrane. Odluka koju mi imamo ne
6 navodi koje su bile odgovornosti Milana Martića. Uobičajeno je bilo da je
7 zamenik komandanta, u najvećem broju slučajeva, bio odgovoran za logistiku,
8 a načelnik štaba je bio vojni komandant u tradicionalnom vojnom okruženju i
9 on je imao ulogu komandanta kada komandant nije bio tu. Dakle, 8. avgusta
10 Martić je bio zamenik komandanta TO-a, mi ne znamo koliko dugo je on bio na
11 tom položaju, ali znamo da je do 30. septembra on bio komandant za TO i
12 nemamo informacije o tome ko je bio zamenik komandanta.

13 P: Nije to bila suština mog pitanja, gospodine Theunens. Suština
14 pitanja je bila u tome što je pukovnik Trbović napisao gospodinu Martiću
15 pismo u kome mu kaže da je pomenuti Predrag Baklajić obećao da će saradivati
16 sa Teritorijalnom odbranom, pa da je to odbio, da je napustio front; da je,
17 posle toga, došao i počeo da poziva ljude da dezertiraju, da napuste liniju
18 fronta, a pri tome veliki broj ljudi u okolnim mestima govori o grupi koja
19 ne vodi borbena dejstva, već se bavi pljačkom i nazivaju ih odmetnicima.

20 Da li nam možete reći o kakvom Vi to naređenju govorite? Ko je ovde
21 izdao naređenje, Trbović Martiću ili Martić Trboviću? Na osnovu čega ste
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zaključili da postoji bilo kakvo naređenje iz koga se vidi podređenost ili
2 nadređenost Martića, nadređenost Trboviću, ili podređenost Trbovića Martiću?

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pre nego što odgovorite na to
4 pitanje - zar nije jasno iz ovog pasusa, gospodine Milovančeviću, da je
5 očigledno da, ako Petar Trbović podnese zahtev Martiću, odnosno molbu uputi
6 da se neko ukloni, to znači da je Martić taj koji ima ovlašćenje da tu osobu
7 ukloni? S obzirom kad se vidi u odnosu na Trbovića. Dakle, nije li to osnova
8 za taj zaključak? Zar nije to jednostavno?

9 G. MILOVANČEVIĆ: Uz dužno poštovanje, časni Sude, to je potpuno
10 pogrešan zaključak, jer gospodin Theunens govori o grupi koja je trenirana u
11 Golubiću i na taj način dovodi gospodina Martića u vezu sa tom grupom, a pri
12 tome ima pismo u kome je jasno navedeno da se radi o odmetnutoj grupi koja
13 ne učestvuje u vojnim dejstvima, koja vrši pljačke, i on pita da li mu može
14 pomoći.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, ako je
16 zaključak pogrešan, recite mu da je pogrešan. Nemojte tražiti da on
17 potvrđuje ono što već piše na papiru. Na papiru to piše i on je na osnovu te
18 činjenice izveo zaključak, dakle, da se neko obraća tom čoveku, koji je
19 navodno njegov nadređeni, da nešto učini u toj situaciji koja njemu baš nije
20 bila draga i to je, dakle, bio osnov za njegov zaključak. Ako je taj osnov
21 pogrešan, onda mu samo recite da je pogrešan.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23 P: Gospodine Theunens, na osnovu čega Vi zaključujete da je gospodin
24 Martić nadređen Baklajiću i da li je?

25

26

27

28

29

30

1 O: Časni Sude, mislim da bi bilo najlakše ako bismo svi videli taj
2 dokument. To je 65ter broj 1256 ali, u svakom slučaju, ono što sam pokušao
3 da objasnim u zaključku je upravo ono što ste Vi, časni Sude, pomenuli.
4 Trbović, dakle, veruje da je Martić osoba koja ima vlast i ovlašćenje da
5 ukloni ovu grupu Predraga Baklajića. Ako pogledate dokument, počinje: "Druže
6 Martiću," a zatim ima jedan duži napis i na kraju kaže "prijateljski
7 pozdrav".

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A gde možemo naći taj dokument?
9 Možemo li to dobiti na ekranu?

10 G. MILOVANČEVIĆ: To je *exhibit* 1256, časni Sude; 65ter, sa liste
11 65ter - 1256 sa liste 65ter.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A da li imamo taj popis po 65ter
13 ovde? Ja mislim da ja nemam.

14 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, dokument se sada nalazi na
15 monitoru. Možete ga tamo videti.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] Dakle, iz naslova vidimo da se radi o
18 naređenju, imamo broj. Vojna tajna; ne kaže se kom je ministarstvu poslato,
19 ali kaže se: "Na ruke Milanu Martiću" i zatim se kaže: "Druže Martiću", a na
20 kraju, ako pogledamo dole, vidimo da stoji - u poslednjem pasusu - "Molimo
21 da uklonite ove, gore pomenutog i njegovu grupu" i zatim se kaže:
22 "Prijateljski pozdrav, komandant pukovnik Petar Trbović".

23 Kao što sam rekao, "prijateljski pozdrav" - nisam to često viđao da
24 oficiri JNA potpisuju tako kada pišu drugim ljudima. Moj utisak, odnosno,

25

26

27

28

29

30

1 analiza ovog dokumenta je da je Trbović verovao da je Martić osoba koja ima
2 ovlašćenja i da je on u mogućnosti, odnosno da može da ukloni grupu Petra
3 Baklajića. Da je Trbović se pridržavao vojne procedure, on bi poslao pismo
4 komandantu Teritorijalne odbrane. U to vreme je postojao komandant i tada bi
5 taj komandant, da je ova Baklajićeva grupa bila podređena Ministarstvu
6 unutrašnjih poslova, on bi onda kontaktirao svog kolegu na istom nivou,
7 dakle ministra unutrašnjih poslova, policije; tako da objašnjenje koje je
8 gospodin Milovančević ovde ponudio nema nikakvog smisla sa vojnog aspekta.

9 G. MILOVANČEVIĆ: 'Oćete nam pokazati gde -

10 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Pre nego što nastavite, da
11 li biste se složili sa tim da je ovo tumačenje moguće, dakle, da je Martić
12 bio osoba koja je imala uticaja, ali da nije nužno bio nadređena osoba onom
13 licu koje je to pismo napisalo? Da li je to tačno tumačenje?

14 SVJEDOK: [simultani prijevod] Tako je, časni Sude. *De jure*, bar, ne
15 postoji ništa što bi ukazivalo na to da postoji odnos subordinacije.
16 Međutim, *de facto* dolazimo do situacije gde se govori o i gde postoji
17 stvarni uticaj.

18 G. MILOVANČEVIĆ:

19 P: Na osnovu čega zaključujete da postoji stvarni uticaj? Zar nemate
20 u trećem pasusu da se... da je Baklajić taj koji se predstavljao kapetan koji
21 komanduje... kao kapetan koji komanduje grupom specijalno obučениh lica i da
22 li Vam je poznata činjenica da je taj Baklajić uhapšen zbog više teških
23 krivičnih dela i da je na kraju i ubijen?

24 O: Časni Sude, kao što sam već ranije pomenuo, osnova ovog dokumenta
25
26
27
28
29
30

1 jeste - i to je sve što ja mogu da kažem - da Trbović veruje ili smatra da
2 je Martić osoba od uticaja koja može da zadovolji ovaj zahtev da se ukloni
3 grupa Petra Baklajića.

4 PREVODITELJ: Ispravka prevodioca: Predraga Baklajića.

5 G. MILOVANČEVIĆ:

6 P: Da li ste, na strani 103 pod (c), napisali da je Milan Babić 10.
7 oktobra 1991. godine, kao predsednik SAO Krajine, poslao raport, izveštaj,
8 načelniku Generalštaba oružanih snaga SFRJ, potvrđujući da je TO Krajine
9 formirana prema naređenjima načelnika Generalštaba oružanih snaga SFRJ?

10 O: Tako je, časni Sude, i to možemo pronaći u dokaznom predmetu 65ter
11 broj 167.

12 P: Da li na strani 105 Vašeg nalaza na engleskom navodite, na sam... u
13 prvom pasusu, da je za vreme operacija na pomenutim područjima u Hrvatskoj,
14 krajem zime 1991. godine, izdato naređenje da se ostvari i održi jedinstvena
15 komanda nad JNA i lokalnim jedinicama srpske TO, kako kažete, i pominjete
16 naređenje generala Vukovića?

17 O: Zaista je tako, časni Sude. Jedina razlika je: u paragrafu piše
18 "naređenja", ustvari je radilo se o više naređenja, a ne o jednom samo
19 naređenju.

20 P: Hvala, gospodine Theunens. Da li u poslednjem paragrafu na toj
21 istoj strani, 105, kažete da je: "JNA osnovala operativne i taktičke grupe
22 kako bi ost... stvorila uslove da povrati i održi jedinstvo komande i kontrole
23 nad snagama koje su uvedene u borbu."?

24 I da li u tom pasusu kao te snage koje su uvedene, koje su
25 učestvovala, uključene u borbene operacije, navodite JNA, lokalne srpske TO,
26 teritorijalne snage, lokalnu srpsku policiju i Teritorijalnu odbranu
27 Republike Srbije?

28 O: Zaista je tako, časni Sude, a detalji se nalaze na sledećim
29
30

1 stranicama. Samo bih hteo da dodam da u severnoj Dalmaciji nisam naišao ni
2 na kakve dokumente iz kojih bi se videlo da je subordinacija TO-a - dakle,
3 lokalni srpski TO i lokalni srpski MUP - da je njihova subordinacija JNA
4 bila organizovana u operativnim i taktičkim grupama. To je uglavnom bilo u
5 drugim oblastima.

6 P: Postavio sam Vam ova dva pitanja, gospodine Theunens, zbog toga
7 što ste Vi direktno, na ovoj strani 105., citirali naređenje generala
8 Vukovića od 26. oktobra 1991., u kome se u tački 1 navodi da se:
9 "Resubordinacija odnosi na jedinice TO na teritoriji u zoni odgovornosti 9.
10 korpusa." Pri tome ni jedno drugo naređenje ne sadrži u sebi naziv koji Vi
11 koristite, "lokalna srpska TO", "lokalna srpska policija", "republička...
12 Teritorijalna odbrana Republike Srbije". Gde ste videli Vi te nazive, osim
13 što Vi koristite te nazive? Da li menjate Vi terminologiju koju koriste
14 komandanti jedinica JNA na terenu?

15 O: Časni Sude, nije bila moja namera da menjam terminologiju, ali
16 smatrao sam, i verujem, da je za čitaoce lakše kada se pominje TO - recimo,
17 u ovom naređenju koje pominje gospodin Milovančević - da ne govorimo o TO-u
18 Republike Hrvatske koji je postojao pre sukoba, već o TO-u koji je uglavnom
19 bio od krajiških Srba ili lokalnih Srba. Postojale su i lokalne srpske TO
20 snage u istočnoj Slavoniji i Baranji. I to je bila moja namera, jer mi se
21 činilo da, ako bismo koristili samo izraz "TO jedinice", da bi to dovodilo
22 do zabune.

23 P: Zar nije mnogo preciznije, pošto ste ekspert, reći "teritorijalne
24 jedinice u zoni odgovornosti 9. korpusa", ili bilo koje druge jedinice?

25
26
27
28
29
30

1 Zar to nije precizna terminologija? I možete li nam navesti bilo koju
2 jedinice Teritorijalne odbrane Republike Srbije, po imenu, po oznaci, koju
3 ste videli da učestvuje u borbenim dejstvima u Hrvatskoj, o kojima ovde
4 govorimo?

5 O: Časni Sude, da smo koristili termin "teritorijalne jedinice u zoni
6 odgovornosti 9. korpusa", još uvek bi postojala zbrka da li se radilo samo,
7 odnosno uglavnom o TO jedinicama koje su osnovali krajiški Srbi ili, pak, su
8 to bile jedinice TO-a Republike Hrvatske. Mislím da je jasno iz mog
9 izveštaja, a naročito iz dokumenata koje sam koristio kako bih sastavio ovaj
10 izveštaj, da te TO jedinice nisu bile jedinice Republike Hrvatske, već da su
11 bile samoosnovane jedinice, samoproglašene jedinice, koje je kontrolisala i
12 kojima su komandovala JNA, a u kojima su bili ljudi iz krajeva poznatih pod
13 imenom SAO Krajina.

14 U drugom delu pitanja - nažalost, ne nalazi se u ovom izveštaju,
15 međutim, ja to lako mogu pronaći u toku pauze, ako vama to bude od pomoći -
16 ako pogledamo područje istočne Slavonije, to je u istočnom delu Hrvatske,
17 imamo jedno naređenje, izveštaj 1. vojne oblasti od kraja septembra 1991.
18 godine, gde se pominju bar 21 *units* ili odredi Republike Srbije koji su
19 učestvovali u operacijama u istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Sremu. I,
20 opet da kažem, ovo se ne nalazi u izveštaju zato što samo govorim o SAO
21 Krajini, a u to vreme TO u Baranji i istočnoj Slavoniji i zapadnom Sremu

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 još uvek nije bio deo TO-a SAO Krajine.

2 P: Ali, Vi rekoste da su to bila naređenja JNA, ovlašćenih komandi
3 JNA. U situaciji kada Ustav predviđa da oružane snage SFRJ čine JNA i
4 teritorijalne jedinice koje budu... mogu biti manevarske, zar ne, gospodine
5 Theunens?

6 O: To je sasvim moguće, časni Sude, ali ja samo ovo pominjem u
7 nastojanju da odgovorim na Vaše pitanje kada Vi kažete, gospodine
8 Milovančeviću, da nije bilo jedinica TO-a Republike Srbije koje su
9 učestvovale u Hrvatskoj. Ja nisam ulazio dalje u detalje, da bismo uštedeli
10 na vremenu.

11 P: Na strani 106, (ii), pominjete 18. avgust 1991. i naređenje Milana
12 Martića kojim je on upozorio upravu splitske policije, lokalnu policiju u
13 Kijevu i mesnu zajednicu u Kijevu da neće tolerisati prisustvo hrvatske
14 policije na svojoj teritoriji i ostavio im rok od 48 sati da se povuku. Da
15 li je to tačno?

16 O: Da, i u naređenju Martić je još konkretniji. On te policijske
17 stanice naziva "podržavaocima i čuvarima ustaša -".

18 PREVODITELJ: Prevodilac nije do kraja čuo svedoka.

19 G. MILOVANČEVIĆ:

20 P: Da li Vam je poznato da je gospodin Martić, kao policajac, napisao
21 pismo Predsedništvu SFRJ, Saveznom SUP-u u Beogradu, dakle Saveznom
22 sekretarijatu za unutrašnje poslove, i Ministarstvu unutrašnjih poslova
23 Hrvatske 03.03.1991. godine, u kome ih upozorava da su u Kijevu podignute
24 barikade na kojima su naoružani meštani, da su ti naoružani meštani pretili
25 delegaciji Skupštine opštine Knin i da su vratili pripadnike SUP-a Knin sa

26

27

28

29

30

1 tog terena? To je *exhibit* na listi 65ter *exhibita* Tužilaštva, broj 244. Da
2 li ste videli takav dokument?

3 O: Nisam konkretno pogledao taj dokument, časni Sude, jer se tu više
4 govori o čisto policijskim stvarima, a moj izveštaj se bavi vojnim
5 pitanjima.

6 P: U tom izveštaju od 03.03.1991. gospodin Martić daje saopštenje za
7 štampu i kaže da je stanovništvo mesne zajednice Kijevo žrtveno jagnje
8 hrvatske policije koje treba da isprovocira Srbe i kaže, takođe, da hrvatske
9 vlasti koriste tehniku pravljenja policijskih postaja na srpskoj teritoriji
10 upravo sa ovim ciljem koji je on pomenuo.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih da se na monitoru prikaže *exhibit* 244, sa
12 liste 65ter Tužilaštva.

13 [Raspravno vijeće i tajnik se savjetuju]

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, da li je
15 ovo već ušlo u dokazni spis? Ovaj dokazni predmet o kome Vi govorite?

16 G. MILOVANČEVIĆ: Koliko mi je poznato, nije, časni Sude. Ovaj dokaz
17 nije pominjan uopšte.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, hvala.

19 [Obrana se savjetuje]

20 G. MILOVANČEVIĆ: Nula dva j... radi se o engleskoj verziji 02170655
21 oznaci.

22 P: Možete li... možete li, gospodine Theunens, pročitati -

23 O: Koji deo?

24 P: Poslednji... možete li pročitati poslednji pasus ovog izveštaja?

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, zar ne bi
26 trebalo ovaj dokument da uvrstimo u spis pre nego što počnemo da ga čitamo?

27 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam to mislio da predložim pošto
28
29
30

1 vidimo šta u njemu ima, ali predlažem - razumem Vašu sugestiju, hvala Vam -
2 predlažem da se uvede kao dokaz u spis, molim Vas. Kao dokaz Odbrane.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ali kako ćete uopšte pogledati
4 šta je u sadržaju ako već nije deo dokaza? Da li je ovo svedok putem koga Vi
5 želite da ovaj dokument uvedete u spis? Da li ovaj svedok zna bilo šta o
6 ovom dokumentu?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, radilo se o jednoj akciji u selu Kijevo.
8 Ovo je dokument koji je vezan za selo Kijevo i za kompletnu situaciju koja
9 se završila ovom akcijom iz avgusta meseca. Pri tome je ovo dokument koji se
10 nalazi na listi dokaza samog Tužilaštva. Smatrao sam, Odbrana smatra da je
11 ovo važan dokument koji ukazuje na motive, na razloge zbog čega se nešto
12 dogodilo i zbog toga smatramo da je ovaj dokument važan i da svedok i u ovoj
13 akciji u Kijevu upravo ukazuje na delovanje Milana Martića kao čoveka koji
14 je bio na čelu kninske policije. A ovo je dokument koji je upravo Milan
15 Martić potpisao i poslao.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja razumem šta ste Vi rekli,
17 gospodine Milovančeviću, ali po Pravilniku o postupku i dokazima - a dužni
18 smo da ga poštujemo - postoji konkretna procedura o tome kako se dokazni
19 predmeti uvode u spis. U svakom slučaju, Vi kažete da je to na spisku dokaza
20 tužioca. Ne znam da li ćemo nešto... Naime, do sada ništa nismo čuli od
21 Tužilaštva o tome.

22 Možete nastaviti.

23 [Obrana se savjetuje]

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ:

2 P: Gospodine Theunens, možete li nam samo reći kome je naslovljen
3 ovaj dokument od 03.03.1991.? Pročitajte kome je dokument upućen.

4 O: To je upućeno -

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, ja sam shvatio da ćete Vi ovo
6 uvesti u spis pre nego što počnete sa čitanjem, gospodine Milovančeviću.
7 Čini mi ste da ste rekli da prihvatate moju primedbu. Dakle, pre nego što
8 počnete da čitate, molim Vas da uvedete to u spis.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Predlažem da se dokaz Tužilaštva pod brojem 244
10 uvede u spis kao dokaz Odbrane.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvodi u spis kao
12 dokazni predmet Odbrane i molim da mu se dodeli broj.

13 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet D105 /u
14 engleskom transkriptu: "105"/.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

16 G. MILOVANČEVIĆ:

17 P: Kome je upućen ovaj... ovo pismo, gospodine Theunens? Možete li
18 pročitati iz naslova kome je upućeno ovo pismo?

19 O: Pismo je upućeno predsedniku SFRJ u Beogradu, Predsedništvu, zatim
20 Saveznom SUP-u u Beogradu i onda nečemu, ne znam šta to znači, piše: "OF MUP
21 Zagreb".

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću,
23 izvinjavam se što opet moram da intervenišem, no da li bismo mogli možda
24 sada, da li je ovo pravi trenutak da napravimo pauzu? Naravno, znam da smo
25 počeli kasnije, ali prosto da ne bi došlo do zbrke u rasporedu današnjem. Da

26

27

28

29

30

1 li je u redu ako sada odemo na pauzu? Da li Vi to prihvatate?
2 G. MILOVANČEVIĆ: Da, časni Sude, u redu je.
3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Onda ćemo sada
4 napraviti pauzu i nastavljamo sa radom u petnaest do /?10.45h/.
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.
6 ... Početak pauze u 10.15h
7 ... Sjednica nastavljena u 10.49h
8 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sestri.
9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se zbog ovog odlaganja
10 malog, ali morali smo da razjasnimo ono pitanje današnje popodnevnice, sednice,
11 eventualne. Što se tiče Sudskog veća, ako svima odgovara, bilo bi nama
12 najzgodnije da, ukoliko imamo tu sednicu popodne, da je zakažemo za 14.30h i
13 da ona traje sat i 15 minuta.
14 G. BLACK: [simultani prijevod] To nama odgovara.
15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Naravno, to onda znači da bi i
16 pauza za ručak bila mnogo kraća nego obično.
17 A, gospodine Milovančeviću, je l' Vama to odgovara?
18 G. MILOVANČEVIĆ: U redu je, časni Sude, hvala Vam.
19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li svima ostalima odgovara,
20 prevodiocima i drugim službenicima?
21 [Raspravno vijeće i prevoditelji se savjetuju]
22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, učinite onda to.
23 Gospodine Milovančeviću, možete nastaviti.
24 G. MILOVANČEVIĆ:
25
26
27
28
29
30

1 P: Stali smo kod policijske stanice u Kijevu, gospodine Theunens, i
2 Martićevog upozorenja od 18. avgusta 1991. Da li optuženi Martić... da li
3 gospodin Martić u tome pismu upozorenja koje je uputio 18. avgusta 1991. up...
4 savetuje i upozorava stanovništvo Kijeva da pronade bezbedna skloništa, kako
5 ne bi pretrpelo posledice eventualne vojne akcije?

6 O: To je tačno, časni Sude, mada "sigurna mesta", to se konkretno ne
7 navodi i nije jasno da li to znači da ljudi treba da napuste Kijevo ili,
8 pak, da odu u neke delove Kijeva gde će biti zaštićeni ili, pak, na neko
9 treće mesto.

10 P: Da li pravila međunarodnog ratnog prava predviđaju upravo takvu
11 obavezu - u tom slučaju akcije, koja će se odvijati na prostoru na kome ima
12 civilnog stanovništva, to civilno stanovništvo mora da bude upozoreno na
13 predstojeću akciju?

14 O: Po mom razumevanju ratnog prava, napade na civilne ciljeve treba
15 izbegavati.

16 P: Gospodine Theunens, Vi izbegavate odgovor. Ja Vas pitam, ne šta Vi
17 razumete, nego šta kažu pravila međunarodnog ratnog prava i da li postoji
18 odredba koja obavezuje ratujuću stranu da upozori civilno stanovništvo.
19 Nemojte mi tako odgovarati na pitanje, molim Vas. Gubimo vreme.

20 O: Časni Sude, to je možda tačno, ali ja sam odgovorio na pitanje.

21 P: Hvala, hvala, dovoljno je, gospodine Theunens. Da li na strani
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 107, paragraf (iii), rimsko 3, navodite da je međunarodni posrednik, odnosno
2 predsedavajući konferencije o Jugoslaviji, Lord Carrington, uputio pritužbu
3 rukovodstvu SFRJ zbog razaranja crkava i religioznih objekata u Kijevu za
4 vreme operacije JNA, a da je Mladić napisao izveštaj da opravda ono što se
5 desilo?

6 O: To je tačno, časni Sude.

7 P: Vi ste, u fusnoti, taj izveštaj Mladića označili kao *exhibit*
8 br.1237, pa molim da se taj *exhibit* Tužilaštva sa liste 65ter prikaže na
9 monitoru.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pretpostavljam da je ovo već ušlo
11 u dokazni spis kao deo, sastavni deo izveštaja. Jesam li u pravu?

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, mogu sada pogledati, nisam
13 baš sasvim siguran.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa da, ali radi se o fusnoti ovde,
15 tako da mora biti da je to deo izveštaja.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Svakako da jeste deo izveštaja, ali ne
17 znam da li je to jedan od onih delova koje sam ja zatražio da se uvedu u
18 dokazni spis.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovaj dokaz nije izveden kao dokaz; ovaj
20 *exhibit* nije uveden kao dokaz. On je pominjan u izveštaju eksperta ali,
21 koliko ja imam saznanje i koliko se sećam, nije uveden kao dokaz, pa
22 predlažem da se uvede kao dokaz. Dokaz Odbrane.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Čuo sam Vaš predlog, gospodine

24

25

26

27

28

29

30

1 Milovančeviću, ali ono što sam ja mislio je, naime... Da, da, u pravu ste, jer
2 ono što smo uveli u spis, to je samo ono što je pomenuto. Dakle, sada ćemo
3 to uvesti u spis i dodeliti mu broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 106, dokazni
5 predmet Odbrane.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

7 G. MILOVANČEVIĆ:

8 P: Da li se na monitoru pred Vama nalazi ovaj dokaz, pismo... odnosno,
9 izveštaj generala Mladića od 04.10.1991., gospodine Theunens?

10 O: Ne, časni Sude, mi imamo još uvek ono pismo Milana Martića koje je
11 kratko pomenuto i bilo na ekranu pre pauze.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako je ovo od pomoći, znam
13 da, mada imamo B/H/S verziju na ekranu, i to je sasvim u redu, engleska se
14 nije pojavila, pa ćemo mi proveriti sada da li možemo i to da stavimo.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Dok se, dok se... Časni Sude, dok se ne pojavi
17 engleska verzija, da li mogu da postavim neka pitanja vezana za ovaj
18 dokument, pa to možemo posle pogledati na samom dokumentu?

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete da nastavite, gospodine
20 Milovančeviću, hvala.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

22 P: Pošto ste pomenuli ovaj dokument u tački 1, da li se sećate da
23 general Mladić u tački 1 kaže da su jedinice korpusa u toku borbi za Kijevo,
24 26.08.1991. godine, vodile višečasovnu bitku da bi se probile kroz selo i
25 izvršile deblokadu odsečene, blokirane jedinice u rejonu Kosarske Grede

26

27

28

29

30

1 /fon./ i Jovića Glave /fon./, kod sela Civljana, i da su najveći otpor snage
2 ZNG, Zbora narodne garde, pružale iz mesne katoličke crkve, u čijem zvoniku
3 je bilo mitraljesko gnezdo i osmatračnica komandira čete Zengi, koja je...
4 koji je u toku dejstava zarobljen? Da li Vam... se sećate takvog izveštaja
5 generala Mladića?

6 O: Časni Sude, sećam se tog izveštaja...

7 P: Hvala, gospodine Theunens.

8 O: ...a sećam se i toga... sećam se i toga da je ovo verzija koju je
9 general Mladić dao o događajima u Kijevu.

10 P: Da li se sećate da u tom izveštaju gospodin Mladić, general
11 Mladić, navodi da je iz neposredne okoline crkve, sa oboda groblja koje je
12 pored iste, iz dobro uređenih zaklona, ozidanih od betonskih blokova -

13 PREVODITELJ: Molim samo da malo sporije čitate.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite.

15 P: Dakle, da je iz neposredne okoline crkve, sa oboda groblja, su
16 dejstvovale ostale snage pomenute čete ZNG-a, koja je bila sastavljena od
17 rezervista koji su mobilisani u Kaštelima /fon./ kod Splita i da, nakon pet
18 časova borbi za Kijevo, kada nije bio moguć dalji prodor ka blokiranoj
19 jedinici, otvorena je direktna vatra, prvo iz protivavionskog mitraljeza,
20 kalibra 12,7mm, a pošto ni to nije proteralo ZNG-a iz crkve, otvarana je
21 vatra iz tenkovskog topa. Crkva nije srušena, već je pogođen zvonik sa dva
22 projektila, čeonni zid sa dva projektila i levi bočni zid sa tri projektila.

23 Da li se sećate i ovog objašnjenja generala Mladića?

24 O: Časni Sude, zaista, ja se sećam da je general Mladić to napisao u
25 svom izveštaju o događajima u Kijevu.

26 P: Da li se sećate da je general Mladić napisao da je Televizija

27

28

29

30

1 Beograd snimila reportažu o crkvi u Kijevu, samostanu i kijevskom groblju, i
2 o samostanu u Vrlici, koji je korišten za bolnicu i hirurške intervencije
3 ZNG-a i smeštaj ratnog materijala?

4 O: Časni Sude, to je zaista ono što general Mladić piše u svom
5 izveštaju o događajima u Kijevu, ali ako zaista želimo da se pozabavimo
6 detaljno onime što se dogodilo u Kijevu - ja te događaje nisam analizirao,
7 ali da jesam, ja bih potražio i neke druge izvore koji opisuju događaj u
8 Kijevu.

9 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Molim da nam samo, pre nego
10 što nastavite, da nam kažete prvi put kada ste pomenuli, pomenuto je pet
11 godina ratovanja. Da li je to, ustvari, tačno?

12 G. MILOVANČEVIĆ: Pe...pet sati, časni Sude. Trebalo je da bude "pet
13 sati". Moguće je da sam napravio omašku nehотиčno. Pet sati.

14 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu, u redu, to bi onda
15 trebalo da se ispravi, zbog zapisnika.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vama.

18 G. MILOVANČEVIĆ:

19 P: Da li pravila međunarodnog ratnog prava predviđaju da verski
20 objekti, koji inače uživaju zaštitu, kada budu zloupotrebljeni za vojna
21 dejstva prestaju da uživaju takvu zaštitu?

22 O: Časni Sude, ja nisam upoznat sa takvom odredbom.

23 [Obrana se savjetuje]

24 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, prevedeno je... moje pitanje je prevedeno
25 da takvi verski objekti prestaju da uživaju zaštitu u stanju rata, što nije
26 korektan prevod.

27

28

29

30

1 Moje pitanje je bilo: verski objekti uživaju zaštitu i ne smeju biti
2 napadani ni uništavani u toku ratnih operacija; ali, ako budu iskorišćeni od
3 suprotne strane za vojna dejstva, onda takva zaštita prestaje, odnosno,
4 takvi objekti više nisu zaštićeni objekti. To je bila suština mog pitanja.
5 Da li gospodin Theunens može na to da nam odgovori?

6 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, časni Sude. Ako je u ovom obliku,
7 onda mogu reći da sam upoznat sa takvom odredbom međunarodnog prava i
8 običaja ratovanja.

9 G. MILOVANČEVIĆ:

10 P: A da li nam možete objasniti motiv zbog koga ste ovako detaljno
11 objašnjenje generala Mladića izostavili iz Vašeg izveštaja? Samo ste rekli
12 da je pokušao da se opravda, čime, faktički, ne samo da insinuirate da je
13 optuženi izvršio delo, nego pritužbu Lorda Carringtona pretvarate u optužbu.
14 Zašto to radite, gospodine Theunens?

15 O: Časni Sude, na strani 107, u *subparagraphu* (iii), ja sam spomenuo
16 da se Carrington žalio rukovodstvu SFRJ zbog uništavanja crkvi i verskih
17 objekata u Kijevu. Ja sam to spomenuo kako bih ukazao na to da su tamo
18 vođena dejstva, također činjenicu da je Mladić napisao izvještaj o tome kako
19 se rješavala situacija u Kijevu. Ja sam naveo da je to: "Mladić rekao
20 opisujući kako je rješavana situacija."

21 Mi imamo samo Mladićev izvještaj, koji je i pročitao. Da li je njegov
22 komentar objektivan ili nije, to ne znam, to ne mogu komentirati. Razlog
23 zbog kojeg sam ja uključio ovaj dio vezan za Kijevo je bio da se to
24 iskoristi kao primjer toga da su snage policije SAO Krajine djelovale

25
26
27
28
29
30

1 zajedno sa JNA i da su, tokom takvih dejstava, bile potčinjene jedinicama
2 JNA. Ne mislim da sam išta drugo insinuirao u tom paragrafu niti, zapravo,
3 sam govorio išta konkretno o samim zločinima.

4 P: Gospodine Theunens, Vi ste sakrili od Sudskog veća i od Odbrane da
5 ja... i pro...propušti...propustili da iznesete činjenicu da su u Kijevu vođena
6 borbena dejstva, da je druga strana imala mitraljeska gnezda, da su se borbe
7 vodile pet sati i situaciju ste nam predstavili potpuno drugačijom. Da li
8 ste Vi svesni toga? Optužujući pri tome, suštinski, optuženog Martića.

9 O: Časni Sude, to je možda stav gospodina Milovančevića. Ja bih htio
10 skrenuti pažnju na činjenicu da ja jesam spomenuo izvještaj koji je sastavio
11 Mladić. Radi se o fusnoti 304 i poklapa se sa dokaznim predmetom 1237 po
12 listi 65ter. Da sam stvarno imao namjeru da nešto prikrijem ili da uradim
13 ovo što ste sugerirali, zbog čega bih onda stavio tu fusnotu u dokument i
14 zbog čega bih uopće ostavio nam mogućnost da razgovaramo o tom Mladićevom
15 izvještaju?

16 P: Ako tražite od mene odgovor, gospodine Theunens, a to je i Vama
17 pitanje: zar ne bi onda, da ste to propustili, bilo potpuno očigledno šta
18 radite?

19 Ali, idemo dalje, hvala Vam.

20 Na strani 117 spominjete Škabrnju i Nadin -

21 O: Časni Sude...

22 P: Ne, nisam -

23 O: ...da li je to bilo pitanje? Ovdje se nešto tvrdi, ja sam dao
24 odgovor. Fusnota je tamo, pozivamo se na nju, a ako Vijeće želi to
25 pogledati, referentni materijal je tamo, ja ne vidim u čemu je problem.

26

27

28

29

30

1 Stanje u Kijevu je uključeno u ovaj odjeljak koji se tiče ne zločina, nego
2 subordinacije. Da sam to smatrao da je - Kijevo, naime - da je to jedan
3 primjer zločina, onda bih to detaljnije analizirao i naveo više izvora nego
4 što je ovdje, u izvještaju i, osim toga, uključio u onaj dio koji se bavi
5 zločinima.

6 P: Gospodine Theunens, pređimo na stranu 117, Škabrnja-Nadin, severna
7 Dalmacija. Na njoj pominjete žalbu hrvatske strane -

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam zbog prekida. Prije
9 nego što pređemo na sljedeći paragraf, htio sam samo obavijestiti Vijeće da
10 mi radimo na tome da se obadva dokumenta pojave istovremeno. Nadamo se da
11 ćemo do pauze to uspjeti riješiti.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

13 Mislim da se sada može nastaviti.

14 G. MILOVANČEVIĆ:

15 P: Dakle, gospodine Theunens, na strani 117 Vašeg nalaza pominjete
16 Škabrnju, Nadin i žalbu hrvatske strane *monitoring* misiji Evropske zajednice
17 da je 30 ljudi izmasakrirano u Škabrnji. I, u tom povodu, na sledećoj strani
18 pominjete izveštaj, izveštaje majora Branislava Ristića, Sime Rosića, kao i
19 Ernesta... Ernesta Rađen... Rađena, poručnika. Je l' tako, gospodine Theunens?

20 O: Da, to je točno, časni Sude, u fusnotama se mogu pronaći reference
21 vezane za konkretne dokumente, ako ih želite pogledati.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste, u materijalima koje ste proučavali, došli do podataka
2 da je u selu Škabrnja postojala jedinica hrvatskih iregularnih, odnosno
3 naoružanih snaga?

4 O: Mislim da je izvještaj poručnika Ernesta Rađena - radi se o
5 dokumentu 1271 prema listi 65ter - da se tu govori o... Ustvari, nisam siguran
6 da li se radi o neredovnoj jedinici hrvatskih nekih snaga ili se ovdje
7 govori o ljudima sa ustaškim simbolima, koji su navedeni, dakle, u tom
8 izvještaju Rađena.

9 P: Da li ste, u Vašem radu, došli do podatka da su... da je na
10 hrvatskoj strani u Škabrnji i okolnim selima komandant Škabrnje imao pod
11 sobom više od 700 naoružanih ljudi?

12 O: Časni Sude, to je moguće; ja nisam naišao na takve informacije. U
13 svakom slučaju, ono što sam uključio u moj izvještaj - a ja sam tu, dakle,
14 uključio izvještaje oficira bezbednosti JNA, Ristića i Rosića, a u svrhu
15 opisa jednog zločina koji se, navodno, odigrao u Škabrnji i Nadinu. Mislim
16 da su informacije koje su navedene u izvještajima Ristića i Rosića veoma
17 korisne u tom kontekstu.

18 P: Pored tih informacija, da li ste došli u posed, odnosno, da li ste
19 proučavali beleške potpukovnika Bogunovića; to je *exhibit* Tužilaštva 1489?

20 G. MILOVANČEVIĆ: Molim da se on prikaže na monitoru.

21 P: Dok se ovaj dokument ne pojavi na monitoru - da li ste, dakle,
22 upoznati sa beleškama potpukovnika Bogunovića, gospodine Theunens? Dakle,
23 radi se o *exhibit*-u 1489.

24 O: Časni Sude, mislim da sam vidio taj dokument, ali se ne mogu točno
25
26
27
28
29
30

1 sjetiti šta je tu sve navedeno.

2 P: U tim beleškama potpukovnika Bogunovića, koje su vođene 18. i 19.
3 novembra 1991. godine - pisane su rukom, a Tužilaštvo je prevelo bitne
4 delove - 18. novembar je označen ERN brojem 02006875, 02007075. /u engleskom
5 transkriptu: 0206872 i 020087075/

6 G. MILOVANČEVIĆ: I ako može da se pokaže taj ERN broj na ekranu.

7 P: U tim beleškama potpukovnik Bogunović kaže da je u borbenim
8 dejstvima JNA, 18.11. u Škabrnji, da su poginula dva pripadnika JNA, da ih
9 je pet ranjeno, da je oštećen jedan oklopni transporter JNA, a da je na
10 hrvatskoj strani zarobljeno sedam naoružaa... boraca, da je poginulih bilo 15,
11 a da je od oružja na hrvatskoj strani zarobljeno: pet minobacača 82mm, jedan
12 minobacač 60mm i jedan minobacač od 120mm.

13 Da li se sećate toga, gospodine Theunens? Da li to vidite na... na
14 monitoru?

15 O: Ja se toga ne sjećam i ne vidim konkretno ni na monitoru. Možda je
16 to tačno, međutim, ono o čemu govorimo su izvještaji dva obavještajna
17 oficira...

18 P: Gospodine Theunens, oprostite što Vas...

19 O: ...Rosić i -

20 P: ...doći ćemo na gospodina i Rosića i Ristića. Samo kratko
21 odgovarajte. Dakle, da li se sećate ili ne? Da li vidite na monitoru takve
22 beleške?

23 G. MILOVANČEVIĆ: Podignite, molim Vas, tekst da bi se videlo to što
24 sad se desa...dešavalo. Na dnu ove stran... tekst se nalazi na dnu ove strane
25 koja je pokazana; ove od 18.11.1991. Može još malo da se spusti?

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, da li pred sobom vidite tekst beleški potpukovnika
2 Bogunovića koji se odnosi na situaciju 18.11.1991. u Škabrnji? Imate li to
3 pred sobom, gospodine Theunens?

4 O: Časni Sude, na vrhu strane mogu vidjeti da, barem prema bilješkama
5 generala Vukovića - pretpostavljam da se radi o generalu Vukoviću koji je
6 bio komandant 9. korpusa JNA - on tu izdaje uputstva da se izvrše pripreme i
7 izvede čišćenje u selima Škabrnja i Nadin tokom 18. novembra 1991.

8 P: Sada imate... sad imate na monitoru, poslednji ovaj pasus pročitajte
9 dole, beleške gospodina Bogunovića, potpukovnika Bogunovića.

10 O: Strana 15: "18. novembar. Ražovljeva Glava, željeznička stanica,
11 Crkva svetog Luke - dakle, taj potez preuzet. Organizirana kružna obrana.
12 Škabrnja i Nadin su djelomično u okruženju. Vojna policija ima pod kontrolom
13 očišćene dijelove. U borbenim dejstvima oko sela Škabrnja, dva poginula, dva
14 ranjena, dva iz TO," - i onda ostatak reda je nečitak - "sedam zarobljenih
15 ustaša, 15 ubijenih ustaša. Zaplijenjeno: pet minobacača od 82mm, jedan
16 minobacač od 60mm."

17 P: Hvala, gospodine Theunens. Na sledećoj strani, sledeći datum koji
18 se odnosi na dnevnik, odnosno, beleške gospodina Bogunovića, to je 19.11.

19 G. MILOVANČEVIĆ: Molim da se prikaže isti takav izveštaj o borbenim
20 dejstvima 19.11.

21 P: Izveštaj se nalazi na samom dnu strane, molim Vas, ako je lakše za
22 njegovo pronalaženje.

23 O: "Devetnaesti novembra 1991.
24
25
26
27
28
29
30

1 "Operacija čišćenja Zemunika, Škabrnje i Nadina od ustaša završena je
2 u 17.00h.

3 "Zauzeta je Gradina.

4 "Tokom borbenih dejstava bilo je: dva ubijena, dva plus dva plus
5 jedan ranjeni, jedan tenk i jedan oklopni tenk oštećeni, nijedan ustaša nije
6 ubijen, osim jednog stranca (Kurd), osam ustaša zarobljeno. Zaplijenjeno:
7 pet minobacača od 82mm, jedan minobacač od 60mm i jedan minobacač od 120mm."

8 P: Hvala, gospodine Theunens. Dakle, u dva dana borbenih dejstava u
9 Škabrnji JNA je zaplenila ukupno 14 minobacača, s tim što ovog drugog,
10 19.11., Tužilaštvo nije izvršilo kompletan prevod bitnog materijala, jer
11 pored pet minobacača pominje se još - u ručnim beleškama gosp... potpukovnika
12 Bogunovića - da je zaplenjeno 50 automatskih pušaka, jedan bestrajni top,
13 sedam sanduka municije 7,62, 35 ručnih defanzivnih bombi...

14 PREVODITELJ: Molim Vas, polakše.

15 P: ...dakle, sedam sanduka sed... municije 7,62, 35 ručnih defanzivnih
16 bombi i jedan ručni bacač.

17 Da li se na osnovu svega ovoga i na ovo... osnovu ovih beleški
18 potpukovnika Bogunovića može reći da su... da je u Škabrnji došlo do oružanog
19 sukoba JNA sa snagama Hrvatske, koje su delovale na tom terenu?

20 O: Točno je, časni Sude, da bilješke pukovnika Bogunovića, ove koje
21 sada gledamo, govore o borbenim dejstvima između snaga JNA, u kojim su
22 sudjelovale snage JNA, a prema bilješkama tog Bogunovića, druga strana se
23 naziva "ustašama".

24 P: Na strani 118, pomenuli ste izveštaj -

25 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite, časni Sude, ja sam predložio da se uvede
26 kao dokaz... predložio sam da se uvede kao dokaz ovaj exhibit 1489, nadam se
27 da je to učinjeno. Trebalo bi da dobijemo broj.

28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis, molim
2 da mu se dodijeli broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 107.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

5 G. MILOVANČEVIĆ:

6 P: Na strani 118 Vašeg nalaza pominjete izveštaj poručnika Ernsta
7 Rađ... Ernesta Rađena, od 1. decembra 1991. godine, za koji ste rekli da je
8 izveštaj koji pominje ubijanje civila za vreme operacije u selu Škabrnja. Da
9 li je to tačno, gospodine Theunens?

10 O: Časni Sude, tu se radi o tekstu koji glasi doslovno: "Razbijanje
11 ustaških snaga u selu Škabrnja". Ja bih trebao pročitati, tj. slijediti
12 dokument da mogu odgovoriti na pitanje gospodina Milovančevića. Možda je
13 moje spominjanje "ubijanja civila" zasnovano na onom što sam pročitao u
14 izvještajima koje su sastavili major Ristić i major Rosić. Dakle, oni su
15 upotrijebili riječ "ubojstvo".

16 P: Hvala, gospodine Theunens.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih da se na monitoru prikaže *exhibit*
18 Tužilaštva 1271.

19 P: Vi ga, gospodine Theunens, pominjete u Vašoj fusnoti 338, vezano
20 za... za izveštaj poručnika Rađena. To je ova strana 118., pod (d).

21 G. MILOVANČEVIĆ: Da pogledamo taj *exhibit*. Dok se taj dokument ne
22 pojavi na monitorima, mogli bi da nastavimo sa pitanjima.

23 P: Da li se sećate, gospodine Theunens, da je poručnik Ernest Rađen
24
25
26
27
28
29
30

1 taj izveštaj napisao kao pripadnik vojne policije Vojne pošte 4810... 4810,
2 Benkovac?

3 O: Da, to je tačno, tako stoji u dokumentu.

4 P: Da li se sećate, gospodine Theunens, da je poručnik Rađen u uvodu
5 dokumenta napisao: "Učešćem u borbi i razbijanju ustaških snaga,
6 obezbeđenjem bojišta, asanacijom bojišta i pružanjem pomoći stanovništvu
7 ostalom u selu, došao sam do sledećih podataka." Pa onda iznosi podatke. Da
8 li se sećate takve njegove rečenice? Ona će se pojaviti na monitoru.

9 O: Da, sjećam se, časni Sude. Bilo bi dobro kada bismo mogli spustiti
10 tekst malo na ekranu. Da, tako. I sada se vidi da u prvom paragrafu, tj. pod
11 točkom 1, Rađen piše o borbi u Škabrnji, gdje kaže da je: "...otprilike 50
12 ljudi raznih spolova i dobi, članova paravojnih ustaških formacija i civila,
13 na raznim lokacijama u selima Škabrnja i Nadin su bili ubijeni." I zatim se
14 opisuje na koji su način bili ubijeni.

15 P: Da li nam možete reći, gospodine Theunens, šta to znači "asanacija
16 bojišta", u boj... u vojnom smislu? Da li je to uobičajena vojna radnja i da
17 li je ona čak obavezna po ratnom pravu?

18 O: Časni Sude, asanacija, dakle raščišćavanje, može značiti nekoliko
19 stvari. U čisto vojnom značenju, može značiti da se ona preostala mjesta
20 odakle se još pruža otpor, da su očišćena. Isto tako, može značiti da se iz
21 higijenskih razloga moraju ukloniti leševi poginulih. Htio bih skrenuti vašu
22 pažnju na broj 2060 po listi 65ter, o kojem se govori na strani 112 mog

23
24
25
26
27
28
29
30

1 izvještaja, i to na dnu. Riječ je o naređenju 01-47-3, u kojem kapetan
2 Divljakinja /fon./, ili tako nešto, iz SAO Krajine, govori o čišćenju
3 terena, a to je otprilike isto što i asanacija. I on ovdje...

4 P: Gospodine Theunens!

5 O: "...traži da se pravi razlika između Srba i nesrba."

6 P: Gospodine Theunens, nisam Vas to pitao. Pitanje je bilo šta znači
7 "asanacija bojišta". Da li... Ili, drugim rečima, da li asanacija bojišta
8 znači obavezu ratujuće strane, koja drži određeni prostor posle bojišta u
9 svoj... pod svojom kontrolom, da ukloni leševe ljudi, životinja i svaki drugi
10 nered kako bi se sprečila epidemija, širenje bolesti, širenje zaraze?
11 Asanacija je vrlo precizan termin. Ne radi se o čišćenju term... terena, i Vi
12 to vrlo dobro znate, zar ne?

13 O: Časni Sude, naravno, gospodin Milovančević je u pravu, ali ja sam
14 vidio da se to koristi - ovdje se engleski termin koji znači "čišćenje"
15 koristi, u prevodu barem. Morali bismo usporediti originalni tekst na B/H/S-
16 u da vidimo da li Rađen misli na čišćenje, raščišćavanje ili asanaciju. Ali,
17 da, ja sam - da odgovorim na Vaše pitanje - upoznat sa značenjem termina
18 "asanacija".

19 P: Da li iz ovog izveštaja vidite, u tačkama od 1 do 21 izveštaja
20 poručnika Ernesta Rađena, da je on obišao sve lokacije u selu i da je, gde
21 god je pronašao postradalu osobu, zapisao njen položaj, povrede koje je
22 zadobila, odeću u kojoj je obučena, da li je bila naoružana ili nenaoružana,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da li se nalazila u kući ili van kuće, i da je, uz popis svih žrtava, kojih
2 je bilo više koje on... nego što je prijavljeno, priložio i skicu, šemu
3 Škabrnje? Da li je to tačno?

4 O: Časni Sude, molim da pogledamo samo prvi paragraf ovog dokumenta.
5 Iz ovog dokumenta, kada ga pogledamo kao jedini izvor, ne možemo utvrditi
6 kada je Rađen obišao bojište. Dokument nosi datum 1. decembar, događaji su
7 bili 18. i 19.

8 Ako krenete malo dalje, da li mi znamo da li je Rađen bio na licu
9 mesta kada su ljudi ubijeni i, dakle, da je on bio u stanju da tačno utvrdi
10 kako, kada i zašto su ti ljudi ubijeni? Prema tome, ja sam takođe priložio i
11 izveštaje, pomenuo sam Ristića i Rosića, jer i oni pružaju informacije o
12 okolnostima tih ubijanja u Škabrnji i Nadinu.

13 P: Gospodine b... Oprostite.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li su njihovi izveštaji
15 različiti od ovog?

16 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, časni Sude, drugi izveštaji koje su
17 dali major Ristić i major Rosić više su se odnosili na istragu o zločinu
18 koji se tamo dogodio i oni pominju navodne izvršioce, te grupe koje su
19 izvršile taj zločin. U ovom izveštaju ovde, međutim, suština je na prirodi
20 žrtava, odnosno stanju u kome su bile i okolnostima pod kojima su nađene.
21 Mislim da bi bilo korisno da se pogledaju svi dokumenti, a ne samo Rađenov,
22 kako bi se moglo utvrditi šta se dogodilo u Škabrnji i Nadinu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 Možete nastaviti, gospodine Milovančeviću.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

4 P: Gospodine Theunens, da ne bude zabune - dakle, ja ništa ne tvrdim
5 konkretno, samo postavljam pitanja. I moje pitanje je sledeće: gospodin
6 Rađen je 1. decembra napisao izveštaj, a već 20. novembra - znači, dan posle
7 borbi u... u Škabrnji - je Hrvatska uputila pritužbu evropskoj misiji, misiji
8 Evropske zajednice, što očigledno... Da li to, po Vama, ukazuje da postradala
9 lica sigurno nisu ležala 10 ili 12 dana na ulicama i po dvorištima i po
10 kućama, nesahranjena i nesklonjena? Da li, dakle, ovo što je poručnik Ernest
11 Rađen napisao ukazuje da je on odmah posle borbe izašao na teren i zabeležio
12 sve detalje do kojih je, naravno, u tom trenutku došao? Samo sam to pitao.

13 O: Časni Sude, ja bar nisam u stanju da izvedem zaključak iz ovog
14 dokumenta kada je Rađen tamo otišao. Ja pretpostavljam da on jeste išao pre
15 1. decembra, ali moj odgovor na prethodno pitanje je da na osnovu dokumenta
16 ne možemo utvrditi da li je Rađen tamo bio u vreme ubijanja ili je došao
17 kasnije.

18 P: Da li izveštaji majora Ristića, komandanta Sime Rosića, govore o
19 stradanju civila i označavaju čak i moguće izvršioce tih nedela? Dakle, o
20 stradanju civila kojih je u toku borbenih operacija izgleda došlo. Neki su
21 civili stradali i sad ovi ljudi izreše...izveštavaju o tome. Da li oni govore
22 upravo o tim civilima koji su stradali i o izvršiocima?

23 O: Zaista, časni Sude, Ristić i Rosić pominju navodne izvršioce u
24 svom izveštaju.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li Vi imate saznanje da li je Tužilaštvo gonilo te izvršioce,
2 ako su već njihova imena poznata? Tužilaštvo Haškog tribunala. Prošlo je od
3 tada 15 godina.

4 O: Mislim da to pitanje ne treba meni da bude postavljeno. Ja ne znam
5 da li je vođen postupak protiv izvršilaca u Škabrnji. Ja znam samo koji je
6 mandat, odnosno misija Međunarodnog suda i mislim da je taj mandat sasvim
7 jasan da se traži objašnjenje zbog čega su ovi ljudi smatrani, odnosno zašto
8 protiv njih nije podignuta, a protiv drugih jeste. Ono što sam hteo da kažem
9 je da protiv tih ljudi nije vođena ni istraga, niti postupak.

10 P: Hvala, gospodine Theunens. Sledeće selo u Hrvatskoj koje pominjete
11 je Saborsko. Da li Vam je poznato da li je u Saborskom bilo oružanog sukoba
12 ili ne?

13 O: Zaista, časni Sude, situaciju i vojne operacije tamo ja sam opisao
14 na 108. stranici do 111., a iz naređenja JNA, koje sam ja pregledao, moglo
15 se zaključiti da je u području Saborskog postojao oružani sukob.

16 P: Da li ste, u naređenju Čedomira Bulata, komandanta Taktičke grupe
17 2, kojeg pominjete u...upravo na ovim stranama koje ste sada spomenuli, da li
18 su u tom naređenju izdate naredbe za razbijanje neprijatelja i deblokadu
19 kasarne u Ličkoj Jasenici, uz popis ljudstva koje se nalazi u zoni
20 Saborskoj... Saborskog? Dakle, da se radi o 400 ljudi naoružanih sa dva
21 "Browning-a", dakle, protivavionska mitraljeza, sa protivavionskim topom, sa
22 20 puškomitraljeza, automatskim puškama, poluautomatskim puškama i sl. Da li
23 se sećate toga?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Časni Sude, ja sam citirao više naređenja Čedomira Bulata, moguće
2 da je to zaista pomenuto u jednom od tih naređenja, da se određuje zaduženje
3 Taktičke grupe 2, odnosno taktičke grupe da -

4 P: Da li ste došli u posed dokumenta Tužilaštva pod nazivom "Ratni
5 dnevnik Taktičke grupe 2"?

6 O: Mislim da sam imao prilike to da vidim, ali mislim da to nisam
7 uneo u svoj izveštaj zato što ovaj deo ovde govori o lancu komandovanja,
8 odnosno potčinjavanju, a dokumenti koje sam ja pregledao - dakle, naređenja
9 Taktičkoj grupi 2 i Operativnoj grupi 3 - bili su dovoljni, po meni, da se
10 utvrdi kakav je postojao odnos subordinacije, odnosno nadređenosti, između
11 JNA i lokalnih srpskih TO jedinica, odnosno SAO Krajine u tom području, u
12 periodu koji je relevantan za ovaj izveštaj.

13 P: Da li ste, u tom dnevniku Taktičke grupe 2, videli da su
14 neprestani napadi hrvatskih snaga iz Saborskog, sa Glibadola, sa vrha Alana,
15 sa Sivnika i okolnih mesta vršeni gotovo svakodnevno, 4., 5., 6., 7., 8.
16 novembra 1991. godine, pre početka operacije za čišćenje Saborskog?

17 O: Časni Sude, to je sasvim moguće. Jer, kao što sam pomenuo, ja
18 nisam taj ratni dnevnik uneo u svoj izveštaj. Dokumente koje jesam - vidim,
19 recimo, jedan ovde, 1257, odnosi se na napad na Saborsko.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Molim vas da se na monitoru prikaže *exhibit* 1248; to
21 je operativni dnevnik Taktičke grupe 2, kom... kojom je komandovao pukovnik
22 Čedomir Bulat i koji je komandovao operacijom kod Saborskog. Predložio bih
23 da se taj *exhibit* Tužilaštva uvede kao dokaz Odbrane.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvede u
25 spis i da dobije broj.

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti dokazni predmet 108, časni
2 Sude.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

4 Kad već govorimo o dokaznim predmetima, gospodine Milovančeviću,
5 dokazni predmet 107 - dakle, onaj pre ovoga - ima otprilike 200 stranica na
6 B/H/S-u, koliko sam shvatio, a mislim da je od toga samo 19 stranica
7 prevedeno. Moje pitanje Vama je: koji deo želite da se uvede u spis od tih
8 200 stranica?

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, Tužilaštvo je prevelo samo tih 19 strana
10 koje su relevantne za slučaj Škabrnje i ja predlažem da se tih 19 strana ko...
11 što je prevedeno uvede kao spis, samo tih 19 strana. Od toga... pri tome smo
12 mi obradili one dve strane koje se odnose na 18. i 19.; u suštini su one
13 nama bitne od svih tih 19 strana.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.
15 Neka onda uđe u zapisnik da dokazni predmet 107 ima 19 stranica prevedenih
16 na engleski jezik.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Takođe, časni Sude, molim Vas da i ovaj izveštaj
18 Ernesta Rađena, 1271, bude uveden kao dokaz, da dobije broj. Malopre smo ga
19 prešli sa gospodinom Theunensom. To je ovaj izveštaj -

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Koji je to izveštaj?

21 G. MILOVANČEVIĆ: Izveštaj 1271, to je izveštaj poručnika Ernesta
22 Rađena od 01.12.1991. o asanaciji terena u Škabrnji.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, onda ćemo i taj izveštaj
24 uvesti u dokazni spis. Molim da mu se dodeli broj.

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 109.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

3 Možete nastaviti, gospodine Milovančeviću.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

5 P: Dakle, pred Vama se, gospodine Theunens, nalazi engleski prevod
6 rukom vođenog dnevnika operativne... Taktičke grupe 2 i da li nam možete
7 potvrditi da, pod tačkama 2, 3, 4... do 9, od 2 do 9, se pominju svakodnevna
8 dejstva i napadi, i to teški napadi, na kasarnu u Ličkoj Jas...Jasenici i na
9 Slunj, i na kasarnu u Slunju?

10 O: Molim da pogledamo sledeću stranicu. Dakle, vidim od 1 do 5 da se
11 pominje vatra, odnosno razmena vatre. Pod tačkom 5 kaže se da su trpeli
12 žestoku vatru na kasarne Saborsko i Glibadol. Pretpostavljam da se to "oni"
13 odnosi na JNA; međutim, to nije sasvim jasno. Zatim se govori o napadu na
14 kasarnu od strane Zengi.

15 Zatim, pod tačkom 7, bar na jednom mestu se pominje da je JNA
16 otvorila vatru iz artiljerijskih oružja. Zatim se govori o saradnji između
17 JNA i TO Plaški, što je TO SAO Krajine. Zatim se, pod tačkom 8, pominje da
18 se kasarne brane, a pod tačkom 9 je evakuisano jedno telo mrtvog vojnika.
19 Mislim da se na jednom mestu eksplicitno pominje napad na kasarnu a, ako se
20 dobro sećam, pod dve tačke se pominju ozbiljna borbena dejstva.

21 P: Gospodine Theunens, da li se pod tačkom 2, oznaka "kasarna u
22 Slunju, 04.11.1991. godine", navodi da: "Oko 22.00h, snage MUP-a i Zengi

23

24

25

26

27

28

29

30

1 otvaraju vatru iz pešadijskog naoružanja na kasarnu" i da je vojnik Spasimir
2 Vasilec ranjen?

3 O: Zaista, tu se kaže -

4 P: Samo kratko odgovorite "da", oprostite.

5 O: Da, ali ako mi postavite pitanje... Tu se ne kaže, odnosno ne
6 objašnjavaju okolnosti pod kojima je taj vojnik, Spasimir Vasilec, bio
7 ranjen. Može se zaključiti, na osnovu ovoga ovde, da je to bilo zbog borbi
8 ali, opet, mi ne znamo ko ga je ranio. On je bio ranjen.

9 P: Da li pod tačkom 3 se - i datumom 05.11.1991. - govori da je iz
10 rejona Glibadolskog Križa došlo do aktivnosti snaga Zengi i MUP-a prema
11 skladištu pogonskog goriva Lička Jasenica i da je trajalo od 18.00 do
12 22.00h?

13 O: Tako je, časni Sude.

14 P: Da li, pod tačkom 4 i datumom 07.11., stoji da je na snage
15 Teritorijalne odbrane Plaški iz minobacača i "Browninga" - to su
16 protivavionski mitraljezi - otvorena vatra od strane Zengi iz pravca
17 Saborskog, Božinog Vrha i drugih pravaca?

18 O: Časni Sude, otvaranje vatre i napad ne moraju biti isto. Može se
19 takođe - recimo, ako ste u utvrđenim položajima - može se otvoriti vatra bez
20 da se napada napadač, vaš protivnik. A kada napadate, to implicira i
21 kretanje. Ja, dakle, ne vidim da je tu upotrebljena reč "napad", samo se
22 kaže da su TO snage iz Laškog /?Plaškog/, da je na njih otvarana vatra od
23 strane Zengi.

24 P: Tačno, gospodine Theunens, to ste ta... tačno je to zapisano. Da li,
25
26
27
28
29
30

1 pod tačkom 5, piše da je 07.11. na kasarnu otvorena teška vatra iz Saborskog
2 i Glibadola, i da su date koordinate, verovatno za artiljeriju?

3 O: To je moguće, časni Sude. Pominje se teška vatra, a obično kada se
4 kaže "teška vatra", to se dovodi u vezu sa artiljerijom. Međutim, neobično
5 je da se pod drugim brojevima navodi vrsta oružja, a ovde se samo pominje
6 "teška vatra".

7 P: Ovaj prvi napad koji smo pomenuli, 07.11., bio je u 2.50h ujutru,
8 znači noću, a pod tačkom 6 - opet Lička Jasenica i 07.11.1991. i oznaka
9 vremena, 16.30h - kaže: "Vrlo težak napad na kasarnu Lička Jasenica od
10 strane Zengi. Otvorena je vatra iz artiljerijskih oruž...oružja 130mm na
11 region Kapela, Glibadolski Križ, uvalu Vrletna Draga," itd.

12 To je bio odgovor JNA. Da li je to tako, gospodine Theunens?

13 O: Zaista se pominje težak napad Zengi, ali onda, u sledećem redu,
14 kaže se: "Otvora se vatra, artiljerijska vatra 130mm na tom području," pa
15 mislim da bi trebalo pogledati kartu i videti ko je otvarao vatru, da li ZNG
16 ili neko drugi. Jer, za mene, samo na osnovu ova dva retka teško je izvući
17 taj zaključak. Ako su Mala Kapela i Glibadolski Križ bili pod kontrolom JNA
18 i TO-a SAO Krajine, onda je razumno pretpostaviti da je tu artiljerijsku
19 vatru, oruđa 130mm, da su nju otvarali Zenge, ali ja to ne mogu zaključiti
20 samo iz ovoga što tu piše.

21 P: Da li to možete zaključiti iz ove rubrike 8, u kojoj kaže - dakle,
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 07.11.1991. - da je u 20.00h konstatovano: "Jedan vojnik ubijen, barake...
2 kasarne odbranjene."? Pa je telo tog vojnika sutradan helikopterom - u
3 rubrici 9 - poslano iz kasarne.

4 O: Tako je, časni Sude, ali u tome što je tu zapisano ne pominju se
5 okolnosti pod kojima je vojnik ubijen.

6 P: Da li u tačkama 17 i 18 stoji da je 12.11. počela akcija na
7 Saborsko, kao što je planirano, da su dva aviona bombardovala industrijsku
8 zonu u regionu Slunja, Rita /fon./, a u tački 18 da je 12.11. u 16.00h
9 akcija završena i da je Saborsko oslobođeno?

10 O: To stoji u ovom ratnom dnevniku pod brojem 17 i 18, časni Sude.

11 P: Da li znate šta je to Slunj i poligon u Slunju? Šta se to od
12 vojnih objekata JNA nalazilo u Slunju? To je mesto u blizini Saborskog.

13 O: Časni Sude, ja znam, i gospodin Milovančević je sada pomenuo
14 poligon; to je ustvari područje gde se vrše vežbe. Nisam siguran za koju
15 vrstu jedinica je korišćen taj poligon, da li je to bilo uglavnom za
16 pešadiju ili, pak, i za artiljeriju i tenkove. Ja takođe znam da je u jednom
17 trenutku morala da bude evakuisana 5. vojna oblast iz Zagreba, da je morala
18 da se evakuše iz svog štaba, a takođe znam da je, iz popisa stanovništva od
19 1991. godine, otprilike 63% stanovništva u toj opštini bilo hrvatske
20 nacionalnosti, a nešto preko 37% /u engleskom transkriptu: 30%/ su bili

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 srpskog porekla. Slunj je na putu prema Karlovcu i ka jugu, i Titovoj
2 Korenici. Prema tome, ako želite da zadobijete većinu u slučaju SAO Krajine,
3 treba zauzeti Slunj i sela oko njega, uključujući i Saborsko, to je bilo od
4 ključnog značaja.

5 Nisam rekao "većina"; mislio sam na "teritorijalni integritet".

6 P: Dakle, da li Vam je poznato da je u Slunju bilo rezervno komandno
7 mesto Komande 5. vojne oblasti? Glavno je bilo u Zagrebu a, znači, rezervno
8 mesto jedne strategijske formacije JNA, sa svim potkopima, sa svim
9 fortifikacijskim utvrđivanjima, nalazilo se u Slunju.

10 O: Ja sam pomenuo ono što je meni poznato, prema tome -

11 P: Da li Vam je poznato da je poligon Slunj napravljen na području
12 koje je bilo apsolutno većinsko srpsko, pa je srpsko stanovništvo, zbog
13 izgradnje poligona, moralo da bude iseljeno, da li to znate?

14 O: Časni Sude, to je moguće, ali to nije bilo predmet moga izveštaja.

15 P: Hvala Vam, gospodine Theunens. Na strani 120 konstatovali ste da
16 je Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija doneo rezoluciju 743, kojom je 21.
17 februara 1992. osnovao, odnosno uputio misiju Ujedinjenih nacija, mirovnu...
18 mirovne snage Ujedinjenih nacija u Jugoslaviju. Da li je to tačno?

19 O: Pa, moglo bi se to tako reći, časni Sude. Rezolucija 743 omogućila
20 je slanje UNPROFOR-a, a ranije rezolucije su samo dopuštale slanje tzv.
21 oficira za vezu koji su pripremali, ustvari, teren za misiju UNPROFOR-a.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Na strani 122 kažete da je u januaru 1992. Ustav Krajine definisao
2 Teritorijalnu odbranu Republike Srpske Krajine kao oružane snage Republike
3 Srpske Krajine. Da li je to tačno, gospodine Theunens?

4 O: To je tačno, časni Sude. To je član 102.

5 P: Da li nam možete reći kako je ovakva odredba o definisanju
6 oružanih snaga mogla da predstavlja kao kršenje... da predstavlja kršenje
7 Vanceovog plana, u situaciji kada je Vanceov plan donet gotovo dva meseca
8 posle toga? Ovo je bilo 2. januara, a Vanceov plan je donet 21. februara
9 1992.

10 O: Časni Sude, meni nije poznat Vanceov plan, ali ovo što se ovde
11 iznosi, da je Vanceov plan usvojen 21. februara, mislim da smo već ranije o
12 tome razgovarali; 23. novembra je potpisano primirje u Ženevi, 3. januara je
13 dogovoreno primirje, i to od strane hrvatskih snaga i JNA, ali u to vreme
14 već su bili u toku pregovori o sprovođenju Vanceovog plana.

15 Prema tome, 743 je samo jedan deo sprovođenja Vanceovog plana. Kada
16 kažem u svom izveštaju "proglašenje SAO Krajina TO", odnosno da će oni
17 postati snage SAO Krajine, da bi se to moglo smatrati kršenjem Vanceovog
18 plana, ja sam time hteo da kažem da je to moglo ukazivati na kršenje duha
19 Vanceovog plana. Jer, kada me je gospodin Black pitao to pitanje, ja sam
20 rekao: "Dok ne primenjujete taj član, to je sasvim u redu, ali onog momenta
21 kada počnete da ga primenjujete, to predstavlja kršenje Vanceovog plana."
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Samo... samo jedno kratko pitanje pre pauze, časni
2 Sude, ako ste saglasni.

3 P: Da li Vam je poznato da Vanceov plan predviđa, po onome što je
4 Marrack Goulding ugovorio sa jugoslovenskim stranama, da se na teritoriji na
5 koju dolaze trupe Ujedinjenih nacija ne primenjuje hrvatsko zakonodavstvo?

6 [Obrana se savjetuje]

7 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, primetili smo da je netačno prevedeno.
8 Dakle, moje... moje pitanje je bilo: da li je ekspertu poznato da Vanceov plan
9 izričito određuje da se na onim područjima na kojima su raspoređene snage
10 Ujedinjenih nacija, dok su te snage raspoređene i dok se kriza faktički ne
11 reši mirnim putem, da se na tim područjima ne primenjuje hrvatsko
12 zakonodavstvo?

13 P: Da li to znate ili ne, gospodine Theunens? Kratko odgovorite.

14 O: Meni je poznato to što ste Vi rekli, ali nisam siguran da li je to
15 bilo u Vanceovom planu ili je, pak, to pokrenuto na sastancima koje je
16 Marrack Goulding imao sa predstavnicima Srbije i SFRJ, u februaru i martu
17 1992. godine. U svakom slučaju, UNPA su bile proglašene kao zone u
18 Hrvatskoj. Mislim da je to ključno pitanje cele ove diskusije.

19 I trebalo bi da /?u transkriptu/ stoji "UNPA", dakle zaštićene zone
20 UN-a, a to su bila područja u Hrvatskoj.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možemo li napraviti pauzu, onda?
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Sada bi bio trenutak za pauzu, časni Sude.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Pre nego što pođemo na
3 pauzu, samo da pomenem da je Sudsko veće dobilo informaciju da se može
4 organizovati prevod za popodnevnu sednicu od sat i 15 minuta, pa ćemo, prema
5 tome, tu sednicu početi u 13.30h... u 14.30h.

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite.
7 ... Početak pauze u 12.03h
8 ... Sjednica nastavljena u 12.31h

9 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sjesti.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančeviću.

11 G. MILOVANČEVIĆ:
12 P: Nastavićemo, gospodine Theunens, sa stranom 130. Na njoj govorite
13 o transformaciji Teritorijalne odbrane, kako Vi kažete, u specijalne
14 policijske brigade. Da li u paragrafu 2 navodite da je SSNO 28. aprila 1992.
15 godine naredio da se osnuje osam brigada milicije na teritoriji Republike
16 Srpske Krajine?

17 O: Da, časni Sude. Termin koji se koristi u tom dokumentu - a to je
18 dokument koji na listi 65ter ima broj 1334 - je "brigade milicije".

19 P: Da li na strani 133, 6. paragraf, govorite o naređenju za
20 demobilizaciju koji je... koje je 23. jula 1992. godine izdao general Milan
21 Torbica?

22 O: Da, to je tačno, časni Sude. Ja pretpostavljam da gospodin
23 Milovančević govori o dokaznom predmetu 2072 po 65ter listi.

24 P: Tako je, gospodine Theunens, upravo taj dokazni predmet. Da li
25 general Torbica u tom naređenju, pod tačkom 1, kaže: "Sa demobilizacijom
26
27
28
29
30

1 i predajom fronta otpočeti 24.06., a završiti do 01.08.1992. godine na
2 celokupnom prostoru RSK, po stepenu preuzimanja fronta od snaga Posebnih
3 jedinica milicije."?

4 O: Možda se radi o pitanju vezanom za prevod. General Torbica kaže da
5 snage PJM preuzimaju liniju fronta, dakle te Posebne jedinice milicije.

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Što se tiče roka, Vi ste rekli
7 24. augusta, a ovdje se vidi, u tekstu, 24. juna i zatim završenje do 1.
8 augusta.

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] To je tačno.

10 G. MILOVANČEVIĆ: U pravu ste, u pravu ste, časni Sude. Ako sam ja
11 pogrešno označio datum, onda je to omaška.

12 P: Da li pod tačkom 2 piše, u naredbi generala Torbice: "Povlačenje
13 ljudstva, artiljerije, tenkova i PVO sredstava izvoditi prema ranije
14 utvrđenom planu, u saradnji sa Posebnim jedinicama milicije i snagama
15 UNPROFOR-a."?

16 O: Da, to je tačno.

17 P: Da li... da li pod tačkom 4 piše: "U vremenu od 01.08. do
18 15.08.1992. godine uskladištiti sve naoružanje i ostalu tehniku, zapečatiti
19 magacine, regulisati njihovo obezbeđenje sa Posebnim jedinicama milicije i
20 rešiti pitanje dokumentacije poginulih i ranjenih preko opštinskih organa."?

21 O: Da, to je tačno, časni Sude.

22 P: Da li u tački 5 piše da: "Po stepenu odlaganja oružja, a
23 najkasnije 15.08.1992., preći na jednokratno radno vreme i nošenje civilne
24
25
26
27
28
29
30

1 odeće u svim štabovima, komandama i ustanovama TO RSK."?

2 O: Da, to je stvarno ono što stoji u stavci 5. Želio bih dodati da je
3 u Vanceovom planu bilo predviđeno da područja trebaju biti demilitarizirana,
4 zatim da UNPA zone trebaju biti demilitarizirane i da onda Teritorijalna
5 obrana, pri tom se misli na lokalnu, srpsku Teritorijalnu obranu, mora biti
6 raspuštena, demobilizirana. Raspuštanje znači da se na taj način raspuštaju
7 sve vojne strukture. Ako ljudi nastave raditi u komandama, štabovima i
8 ustanovama Teritorijalne obrane RSK, to ukazuje na to da vojna struktura
9 zapravo nije bila raspuštena.

10 [Obrana se savjetuje]

11 G. MILOVANČEVIĆ:

12 P: Na to ćemo se pitanje vratiti malo kasnije, gospodine Theunens.
13 Nego, da li pod tačkom 7 ovog naređenja gospodina... generala Torbice stoji da
14 s... je pripadnicima TO zabranjeno nošenje vatrenog oružja na javnom mestu,
15 sem onog za koje vlasnik ima uredno izdatu dozvolu, kao i svi ostali
16 građani?

17 O: Da, časni Sude, to stvarno stoji u točki 7.

18 P: Da li u tački 11 stoji da: "Dežurstvo organizovati u zonskom štabu
19 Teritorijalne organ...odbrane, komandama brigada, opštinskim štabovima, u
20 pozadinskoj bazi Glavnog štaba u civilnom odelu."?

21 O: Da, to je tačno, časni Sude. Ja bih htio samo...

22 P: Ja Vas samo pitam -

23 O: ...navesti ono što je navedeno u Vanceovom planu.

24 P: Ja Vas pitam šta piše u naredbi, gospodine Theunens, a znamo šta
25 piše u Vanceovom planu. Gubimo vreme, oprostite, zbog toga Vas prekidam. To

26

27

28

29

30

1 ste već rekli.

2 O: Da dovršim odgovor ili -?

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite.

4 SVJEDOK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Želio bih samo
5 dodati da, u vezi sa tačkom 11, sam htio spomenuti isto ono što sam
6 maloprije rekao. Naime, vezano za raspuštanje vojnih struktura; drugim
7 riječima, raspuštanje lokalnih Teritorijalnih obrana SAO Krajine.

8 G. MILOVANČEVIĆ:

9 P: Da li Vam je poznato da Vanceov plan tačno predviđa značenje
10 termina "razoružanje, raspuštanje i povlačenje" i da govori o privremenom
11 raspuštanju štabova?

12 O: Da, časni Sude, Vanceov plan predviđa razoružavanje,
13 demobilizaciju i raspuštanje. To raspuštanje se ne odnosi samo na štabove,
14 nego na cjelokupnu lokalnu Teritorijalnu obranu Srba. A ako želimo pronaći
15 točne riječi, najbolje da onda pogledamo dokazni predmet koji nosi 65ter
16 broj 917.

17 P: Da li Vanceov plan predviđa da osoblje TO može primati,
18 Teritorijalna odbrana može primati patu... platu od lokalnih vlasti? Da li Vam
19 je to poznato?

20 O: To mi jeste poznato. Nisam siguran da li se spominju štabovi
21 Teritorijalne obrane, ali znam za činjenicu da Vanceov plan predviđa da
22 bivši članovi i pripadnici Teritorijalne obrane dobivaju platu od lokalnih
23 vlasti.

24 P: Pominjem... pominjali smo dalji izveštaj generalnog sekretara
25 Ujedinjenih nacija, povodom rezolucije 743 iz 1992. Dakle, to je rezolucija
26 o UNPROFOR-u. To je izveštaj pod brojem S24600, od 28.09.1992. godine;
27 inače, *exhibit* broj 1360, on je uveden kao dokaz. Mislim da nema potrebe da
28 ga sada prikazujemo na monitoru da se ne bi zadržavali. A u tome i... da li je
29 tačno da u tom izveštaju piše, u paragrafu, na primer, 4 - nije bitan broj

30

1 paragrafa - ali piše doslovno da je: "Prva faza demilitarizacije sprovedena
2 dobro, da se JNA kompletno povukla..."

3 PREVODITELJ: Molim Vas polako da čitate, hvala.

4 P: "...da se JNA kompletno povukla, sem jednog dela kod Dubrovnika, da
5 se TO demobilisala" - dakle, da se Teritorijalna odbrana demobilisala - "i
6 smestila oružje u skladišta pod duplim ključem."?

7 S tim što taj isti izveštaj ukazuje na problem Posebnih jedinica
8 milicije. Da li se ovako sumarno to može predstaviti?

9 O: Časni Sude, S24600 nije dovoljno da bih znao o kojem izvještaju
10 glavnog tajnika govorimo. Bilo bi dobro kada bismo mogli vidjeti datum ili
11 da ga vidimo možda, cijeli izvještaj, na ekranu.

12 P: Ja sam pomenuo datum, 28.09.1992., to je izveštaj S24600, *exhibit*
13 *number* 1360, i Vi ste ga vrlo detaljno citirali. Ono što sam hteo da Vas
14 pitam jeste da u paragrafu 34 tog izveštaja doslovce stoji da Posebne
15 jedinice milicije predstavljaju glavni problem u UNPA zonama od jula 1992.
16 godine, pa do momenta podnošenja tog izveštaja. Da li sećate takvog detalja?

17 O: Da, ali bih više volio kada bismo mogli vidjeti taj izvještaj na
18 ekranu, jer bi onda bilo jasno šta se vidi u cijelom tom paragrafu,
19 paragrafu 34. Meni je jasno da se tu, i znam da se govorilo o pitanjima
20 vezanim za postojanje Posebnih jedinica milicije, ali ako želite da
21 konkretno o nečemu govorimo, bilo bi dobro da imam izvještaj pred sobom.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Molim, prikažite paragraf 4 izveštaja. To je sledeća
23 strana. Ili podignite samo malo tekst, da bi se video paragraf 4.

24 P: Hoćete li nam pročitati, gospodine Theunens, da li u paragrafu 4,
25 na početku, piše da je prva faza demilitarizacije prošla dobro? Tu jednu
26
27
28
29
30

1 rečenicu pročitajte.

2 O: Da, časni Sude, to stoji u prvoj rečenici: "Dvije prve faze
3 demilitarizacije su dobro prošle. JNA je završila sa povlačenjem iz
4 Hrvatske, sa jednim izuzetkom, značajnim izuzetkom područja Dubrovnika, a
5 Teritorijalna obrana je bila mobilizirana i stavila svoje naoružanje u
6 skladišta pod sistemom dvostrukog ključa. Međutim, potpuna demilitarizacija
7 UNPA zona je bila odgođena kršenjem plana Ujedinjenih naroda, o kojem sam
8 govorio u izvještaju od 27. jula. Tu je riječ o stvaranju novih srpskih
9 milicijskih snaga koje su označene na različite načine, kao što su:
10 'specijalna policija', 'granična policija' ili 'višenamjenske brigade
11 policije', koje su sastavljene od bivših članova JNA, Teritorijalne obrane i
12 paramilitarnih čla..."

13 P: Dovoljno je, dovoljno je, gospodine Theunens. Hvala Vam.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zamolit ću da se paragraf 4
15 pročita u cijelosti.

16 SVJEDOK: [simultani prijevod] "Vlasti tzv. Republike Srpske Krajine -
17 dalje ih zovemo u tekstu "kninske vlasti" - tvrde da se radi o policijskim
18 jedinicama. Zapovjednik snaga smatra da je razina njihovog naoružanja i
19 njihovo gotovo potpuno nepoznavanje policijskog rada pokazatelj da su oni,
20 zapravo, paravojne snage. UNPROFOR je uložio žestoki protest protiv ovog
21 kršenja..." - moramo sada preći na sljedeću stranicu - "...plana Ujedinjenih
22 naroda i u više navrata je inzistirao na demobilizaciji ovih novostvorenih
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jedinica, kao i da se redovna policija naoruža samo ručnim naoružanjem, kao
2 što je izrečeno u planu."

3 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas, pomerite sada stranu na monitoru na
4 paragraf br.7.

5 P: Hoćete li nam pročitati, gospodine Theunens, šta srpske snage... šta
6 srpska strana objašnjava kao razlog za postojanje ovih jedinica, Posebnih
7 jedinica milicije?

8 O: "Opravdanje koje su dale kninske vlasti za te snage je to što je
9 potrebno da se područja koja su pod srpskom kontrolom brane od napada i
10 infiltracije od strane Hrvatske vojske. General Nambiar je u više navrata
11 napomenuo vlastima u Beogradu i Kninu da je UNPROFOR taj koji vrši zaštitnu
12 funkciju u UNPA zonama i da prisutnost tih paravojnih jedinica predstavlja
13 nešto što je suprotno mirovnom planu Ujedinjenih naroda i da je to izazvalo
14 Hrvatsku vojsku da neke od svojih snaga zadrži na liniji sukoba. Posljedica
15 toga je što se nastavljaju sukobi uz linije i na taj način se potpaljuju
16 napetosti u UNPA zonama među zajednicama."

17 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas da sada prikažete paragraf 3, pod (a),
18 glavni incidenti u ovom periodu na koji se odnosi izveštaj. To je prethodna
19 strana.

20 P: Možete li nam pročitati šta je to glavni incident pod (a), na ovoj
21 stran... u paragrafu 3, gospodine Theunens?

22 O: "Dana 7. augusta 1992. godine izbile su borbe u području pored
23 jugoistočnog dijela Sektora zapad; čini se, zbog pokušaja naoružanih
24 elemenata sa hrvatske strane da pređu rijeku Savu i napadnu elemente,
25 komponente snaga bosanskih Srba, koji se nalaze sa druge strane Save. Snage

26

27

28

29

30

1 su se našle u razmjeni vatre, koja je uključivala tenkovsku, artiljerijsku i
2 minobacačku vatru. Srećom, nije bilo žrtava Ujedinjenih naroda. Važna
3 osobina ovog incidenta je bila da je devet tijela u raznim uniformama
4 pronađeno na južnoj strani rijeke Save, za koje nijedna od strana nije
5 tvrdila da su njihovi ljudi, što je dovelo do sumnji da se radi o
6 plaćenicima."

7 P: Molim Vas sada da nam pročitate tekst pod (d), šta je sledeći
8 incident.

9 O: "Tokom posljednjeg tjedna augusta 1992. velika grupa naoružanog
10 ljudstva, koja je pokušavala da se infiltrira preko Sektora sjever u
11 područje Bihać-Cazin u Bosni i Hercegovini, na nju je otvorena vatra od
12 strane lokalne srpske milicije i određeni broj njih je ubijen ili zarobljen.
13 Kada je UNPROFOR razgovarao sa zatvorenima, oni su rekli da su bili
14 mobilizirani i obučeni od strane Hrvatske vojske u određenim područjima
15 Hrvatske, zatim da su bili infiltrirani u manjim grupama u Bosnu i
16 Hercegovinu, kako bi se priključili borbama tamo. Ovo pitanje je bilo
17 pokrenuto u razgovorima sa predsjednikom Tuđmanom, 31. augusta 1992., od
18 strane Marracka Gouldinga. Predsjednik je rekao da se takva praksa više neće
19 provoditi. Napetosti u tom području, međutim, i dalje su visoke i ovaj
20 incident je bio iskorišten od strane Srba u UNPA zonama da potkrijepe svoju
21 zabrinutost o tome da će napadi protiv njih biti pokrenuti sa teritorija pod
22 hrvatskom kontrolom."

23 P: Da li Vam je poznato, gospodine Theunens, da je... da su izveštaji
24 UNPROFOR-a i UN SITPOL-a /?CIVPOL/ potvrdili da se radilo o naoružanoj grupi
25 od oko 600 ljudi, ovoj koju ste... koju ste sada pomenuli, koji su sa hrvatske
26 strane ubačeni u Sektor sever, a koje UNPROFOR nije zaustavio? Da li Vam

27
28
29
30

1 je poznato, dakle, da je grupa bila vrlo brojna, to pitam?

2 O: Ja nisam upoznat sa pojedinostima, ali ako je glavni tajnik
3 Ujedinjenih naroda podnio izvještaj Vijeću sigurnosti, onda mora da se
4 radilo o važnom događaju.

5 P: Da li ste čuli za operaciju "Miljevački plato", gospodine
6 Theunens, 21.06.1992.? I akciju Hrvatske vojske u kojoj je ubijeno 40
7 srpskih teritoja...ter...teritorijalaca, koji su potom bačeni u jame, u kraške
8 jame?

9 O: Časni Sude, kao što sam već spomenuo tokom ispitivanja, ja sam
10 upoznat sa hrvatskim upadom ili operacijom u području Miljevca, koji se
11 nalazi u Sektoru jug, "ružičastoj zoni". Ja sam vidio primjerak pisma Milana
12 Martića koje je on poslao glavnom tajniku i da se tamo navodi da je 40 ljudi
13 bilo ubijeno na ovaj način na koji je sada opisao gospodin Milovančević.

14 P: Da li Vam je poznato da je u ovom istom izvještaju koji ste sada
15 citirali, paragraf 8 - ako mislite da ga treba čitati, možemo ga čitati, ali
16 - navedeno - radi skraćivanja, radi uštede u vremenu - da je Marrack
17 Goulding, podsekretar generalnog sekretara Ujedinjenih nacija dogovorio sa
18 srpskom stranom u Kninu da se izvrši demobilizacija Posebnih jedinica
19 milicije, da se to obavi u dve faze: prva do 20. septembra, a druga do 15.
20 oktobra, s tim što to još nije bilo učinjeno kad je sačinjavan ovaj
21 izvještaj, 28.09.1992.?

22 O: Da, časni Sude, to se stvarno spominje u paragrafu 8. A ako želimo
23 vidjeti u kojoj mjeri se kasnije provodila demilitarizacija PJM, trebalo bi
24 provjeriti kasnije izvještaje glavnog tajnika Vijeću sigurnosti.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste, na strani 138 Vašeg ekspertskog nalaza, pod (b) u
2 se... u poglavlju 4, naveli da je: "U oktobru i novembru 1992. godine izdato
3 naređenje radi primene ustavnih promena u reorganizaciji Teritorijalne
4 odbrane Republike Srpske Krajine, tj. Posebnih jedinica milicije u SVK, pod
5 Srpsku vojsku Krajine."?

6 O: Da, to je tačno, časni Sude. Naređenje na koje se pozivam u ovom
7 sažetku nosi broj 1367 i o tom se dokumentu govori na strani 146
8 engleske verzije moga izvještaja.

9 P: Da li, na strani 146 /u engleskom transkriptu: 143/ pod 3, Vi
10 kažete da je 27. novembra 1992. godine general Mile Novaković, komandant
11 Srpske vojske Krajine, doneo naredbu o reorganizaciji Teritorijalne odbrane
12 i specijalnih policijskih jedinica u srpsku armiju Republike Srpske Krajine?

13 O: Da, časni Sude, ja sam spomenuo, ali to je na stranici 146, ne na
14 stranici 143.

15 P: Mislio sam na stranu 146, hvala Vam. Da li, na strani 147 u
16 paragrafu (d), u poslednjoj oznaci pod nazivom 'paragraf 6', stoji da će:
17 "Srpska armija Republike Srpske Krajine čuvati i održavati naoružanje i
18 opremu u depoima u prisustvu UNPROFOR-a, predstavnika Ujedinjenih nacija, a
19 shodno Vanceovom planu."? I da li u paragrafu (c), na vrhu, u poslednjem
20 redu stoji da je... da s... je: "Teritorijalna odbrana Republike Srpske Krajine,
21 specijalne policijske jedinice ovim raspuštene."?

22 O: Da, časni Sude, oni su raspušteni, nova struktura se uspostavlja,
23 a ta nova struktura je SVK, dakle Srpska vojska Krajine.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, dogovor sa gospodinom Gouldingom je bio 15. oktobar, a ovo
2 je urađeno u novembru. Raspuštanje Posebnih jedinica milicije je učinjeno
3 krajem novembra 1992., je li tako, gospodine Theunens?

4 O: Časni Sude, ja mislim da sporazum sa gospodinom Gouldingom nije
5 imao za cilj da se jedna oružana struktura pretvori u drugu, jer u to vreme
6 Vanceov plan se još uvek sprovodio ili je trebalo da se sprovodi, a prema
7 Vanceovom planu lokalni, odnosno meštani Srbi su imali pravo samo da zadrže
8 lako naoružanu policiju, a TO i druge oružane snage trebalo je da se
9 demobilizuju, demilitarizuju i raspuste.

10 P: A da li su, po Vanceovom planu, Ujedinjene nacije imale obavezu da
11 zaštite područje pod zaštitom Ujedinjenih nacija i stanovništvo na njemu,
12 srpsko stanovništvo? Dakle, i srpsko stanovništvo, a to nisu učinili ni na
13 Miljevačkom platou, niti kada je prodirala grupa od 600 ljudi kroz Sektor
14 sever, u avgustu.

15 O: Časni Sude, ja mogu samo da pomenem ono što je predviđeno
16 Vanceovim planom; tu je rečeno da ljudi u UNPA-ma - dakle, u zaštićenim
17 zonama Ujedinjenih nacija - treba da budu zaštićeni od opasnosti oružanog
18 napada. Međutim, kao što sam već rekao, Miljevac nije bio u UNPA zoni, već
19 je bio u "ružičastoj zoni", a to su bile zone koje su bile pod kontrolom
20 JNA, u kojima je u nekim slučajevima bio znatan broj Srba i one su se
21 nalazile izvan dogovorenih granica UNPA zona. Prema tome, UNPROFOR nije imao
22 nikakav mandat u tim "ružičastim zonama", a samo u pregovorima sa drugom
23 stranom, dakle sa hrvatskom stranom i srpskom stranom, je UNPROFOR počeo da
24 patrolira i po "ružičastim zonama" kako bi se videla njegova zastava i kako
25 bi neku vrstu garancija pružio. Međutim, kao što sam već rekao, "ružičaste
26 zone" nisu bile deo UNPA zona.

27

28

29

30

1 P: Ako prihvatimo da je to tako, pa čak i da je tako, da li to daje
2 ovlašćenje hrvatskoj strani da pobije 40 ljudi, da ih baci u jame, u
3 prisustvu međunarodnih snaga?

4 O: Časni Sude, ja ne znam da li su oni, kao što je to ovde rečeno,
5 "bačeni u jame u prisustvu međunarodnih snaga". I da odgovorim na pitanje:
6 naravno da ne. A ako pogledamo izveštaj generalnog sekretara Ujedinjenih
7 nacija Savetu bezbednosti, generalni sekretar jasno upozorava Savet
8 bezbednosti o tome koji su negativni aspekti hrvatske vojne operacije u
9 Miljevcu i kako to deluje na ukupnu situaciju i koji su rizici koje to može
10 predstavljati za buduću situaciju.

11 P: Preći ćem... preći ćemo sada, gospodine Theunens, na stranu 168. i
12 dalje. Ona govori o relacijama između Srpske vojske Krajine i Vojske
13 Republike Srpske. Pa, kada govorite o političkim aspektima, Vi kažete, pod
14 tačkom 1... pominjete pod tačkom 1 Prijedorsku deklaraciju od 31. oktobra
15 1992., a pod tačkom 2 Zajedničko veće odbrane, stvoreno 20. februara 1995.
16 godine, koje - kako Vi kažete - bi trebalo da bude odb... odgovorno za odbranu
17 naroda i teritorije dve srpske države zapadno od Drine. Da li je to tačno?
18 Da li ste to napisali?

19 O: Zaista je tako, časni Sude, ali ne znam šta se htelo reći pod
20 "dvema srpskim teritorijama zapadno od Drine".

21 P: Pa to Vam ne mogu ja reći, gospodine Theunens, iako znam - radi se
22 o Republici Srpskoj Krajini i Republici Srpskoj, ali sada... To nije moj
23 zadatak.

24 Nego, da pređemo na stranu 69... 169. Kada govorite o vojnim aspektima
25 Vi, pod tačkom 1, pominjete "Operaciju koridor 92". Da li je to tačno?

26
27
28
29
30

1 O: To je tačno, časni Sude.

2 P: Da li je tačno da ste objasnili da je Posavina, odnosno taj
3 koridor, od vitalnog značaja za preživljavanje zapadnog dela Republike
4 Srpske i Republike Srpske Krajine? I da je predstavljala jedinu vezu koja je
5 povezivala Krajinu, zapadnu Slavoniju i zapadne delove Bosne i Hercegovine
6 sa Srbijom?

7 O: Tačno, časni Sude.

8 P: Da li Vam je poznato ko je to presekao koridor i kada? Da li su to
9 učinile hrvatske snage koje su, dakle, došle na teritoriju druge zemlje i
10 svojim snagama presekle taj koridor?

11 O: Časni Sude, mislim da sam objasnio kako sam ja shvatio te
12 operacije u "koridoru Posavina" u toku ispitivanja. Ja sam pomenuo da u toku
13 aprila 1992. godine bosanski Srbi počinju da preuzimaju opštine u istočnom
14 delu koridora; govorim o opštinama kao što su Bijeljina, Zvornik, delovi
15 Brčkog, Bosanski Šamac, i ta područja bivaju preuzimana uz pomoć naoružanih
16 elemenata koji su dolazili iz Ministarstva unutrašnjih poslova iz Republike
17 Srbije, kao i dobrovoljaca paravojnih snaga koje su, takođe, dolazile iz
18 Srbije. I, na osnovu onoga što je Radovan Karadžić rekao u maju na 16.
19 sednici /?Skupštine/ Srpske Republike Bosne i Hercegovine, uspostavljanje
20 koridora između Krajine i Semberije bilo je jedan od šest strateških ciljeva
21 bosanskih Srba. Da li je neko odsekao koridor ili ne - koliko sam ja
22 razumeo, taj koridor je bio uspostavljen u junu mesecu 1992. godine, a time
23 hoću da kažem da su krajem juna i u julu 1992. godine bosanske srpske snage
24 iz entiteta koji je poznat pod imenom RSK povele tamo vojne operacije da bi

25

26

27

28

29

30

1 oslobodile koridor i uspostavile svoju kontrolu u tom području.

2 P: Molim Vas, može se primetiti da vrlo opširno odgovarate o
3 pitanjima o kojima ste se, opet, prethodno izjašnjavali, odgovarajući na
4 pitanja tužioca. Apsolutno mi oduzimate dragoceno vreme i zadržavamo Sudsko
5 veće. Molim Vas da odgovarate kraće. Dakle, moje pitanje ko...konkretno je
6 bilo: da li su hrvatske snage presekle koridor ili nisu? Vi recite da... da,
7 to znate ili da ne znate; nisam Vas pitao da mi pričate ceo istorijat.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, gospodine Milovančeviću, i Vi
9 ponavljate ono što je on već rekao u svom izveštaju i tražite od njega da
10 citira te stvari, odnosno da usmeno o njima svedoči. Pa, po čemu se onda
11 razlikuje to što Vi radite od onoga što on radi?

12 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovo što ja pitam svedoka u ovom trenutku
13 - da li su snage Republike Hrvatske izašle van s...sopst... granica sopstvene
14 države, prešle u sopstvenu... u... u susednu državu, Bosnu i Hercegovinu, izvele
15 vojnu operaciju i presekle koridor - jeste pitanje koje ovaj ekspert uopšte
16 nije pomenuo u svom dosadašnjem nalazu i usmenom izlaganju. I ja sam mu
17 postavio vrlo konkretno pitanje, a pitam ga zbog toga što postoji dokaz na
18 listi 65ter Tužilaštva, pod oznakom 711, koji govori da su se snage 103.,
19 108. brigade, Zagrebačka brigada i Riječka brigada Hrvatske vojske nalazile
20 na području Bosne i Hercegovine, radi izvođenja operacija; da se tu nalazila
21 i 132. osječka brigada i 109. đakovačka brigada. Ja sad pitam svedoka da li
22 je on došao do takvih podataka ili ne.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako je on rekao nešto što nije
24 prethodno već rekao, onda to znači da se ne ponavlja.

25

26

27

28

29

30

1 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam možda naišao na te
2 podatke ali, kao što sam pomenuo na početku svog svedočenja, ovaj izveštaj
3 pre svega se fokusira na SAO Krajinu i RSK TO i, nakon toga, SVK i uzajamni
4 odnos tih organizacija, oružanih organizacija i Milana Martića. Ja nisam
5 analizirao učesće ili ulogu hrvatskih snaga u Bosni, bilo konkretno ili u
6 načelu, u odnosu na koridor u Bosni.

7 G. MILOVANČEVIĆ:

8 P: Da ponovim pitanje, imate li informaciju da li je koridor bio
9 presečen, pa je zato probijan?

10 O: Časni Sude, ja mislim da se mi ne razumemo dobro, gospodin
11 Milovančević i ja. Ako me pita da li je koridor bio presečen, ja znam, iz
12 onoga što sam ranije rekao, da je u novembru 1992. i u decembru 1992. bilo
13 dosta pritisaka na bosanske Hrvate i na hrvatske snage, dakle Hrvatsku
14 vojsku, iz "osječkog džepa", koji se nalazi na severu koridora; dakle, vršen
15 je pritisak da oni preseku koridor, ali ja mislim da to nije informacija
16 koja se traži od mene.

17 P: Da li nam možete reći da je pres... da li je presecanjem koridora
18 Republika Srpska Krajina, faktički, bila udavljena i u vojnom i u ekonomskom
19 i u svakom materijalnom smislu, jer nije bilo elementarnih, ni prehrambenih,
20 ni zdravstvenih, niti bilo kakvih drugih artikala? Nije ih bilo moguće
21 dostaviti zbog sankcija uvedenih Jugoslaviji i zbog zone zabranjenog leta
22 iznad Bosne.

23 O: Časni Sude, tačno je da je u toku sukoba u Bosni i Hercegovini
24
25
26
27
28
29
30

1 - mislim da je to bilo u drugoj polovini 1992. godine - uspostavljena zona
2 zabranjenog leta. Takođe je tačno da je koridor bio od vitalnog značaja za
3 entitet poznat pod nazivom RSK, kako bi dobijao podršku iz Srbije i od Srba
4 iz Bosne i Hercegovine.

5 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas da se na monitoru prikaže *exhibit* 711 sa
6 liste 65ter Tužilaštva. I na njemu strane, označene strane 03015812, a potom
7 03015819.

8 P: Pred Vama se nalazi, gospodine Theunens, transkript televizijske
9 emisije Radio-televizije Beograd u kojoj reporter, u 25. redu na prvoj
10 strani, ovoj strani 03015812, govori da je proboj koridora počeo u zoru 12.
11 juna, a da su oslobodioce na svom putu dočekali agresori, 103. i 108.
12 hrvatska brigada i na stotine Alijinih mudžahedina. Da li je to tačno? Da li
13 to piše na toj strani?

14 O: Pa, zamolio bih samo da malo spustite taj, odnosno "skrolujete"
15 ekran. Nisam siguran da li je to prava stranica.

16 P: Dakle, to je sam početak teksta, sam početak teksta. Ne znam na...
17 koja je to strana na engleskom ali, bukvalno, to je prva strana dokumenta;
18 5812, transkript video-trake.

19 O: Ne, na ovoj stranici se kaže da je Milan Martić upravo stigao...

20 P: To bi trebalo da bude 3505 na engleskom...

21 O: ...u Komandu 1. krajiškog korpusa.

22 P: Molim Vas, 3505 na engleskom. Na kraju strane pročitajte reči
23 reportera. Da li reporter govori o 103. i 108. hrvadi bri... hrvatskoj

24

25

26

27

28

29

30

1 brigadi i na stotina... i na s... o stotinama Alijinih mudžahedina?

2 O: To se tu pominje, ali da li Vi hoćete da ja to pročitam...

3 P: Samo Vas to pitam, da li se to pominje?

4 O: ...Vama naglas?

5 P: Ne, hvala Vam.

6 O: Da, zaista, u ovom izveštaju RTV Beograd, kaže se, prema ovim

7 informacijama, da su se "oslobodiocima usprotivili borci 103. i 108. -

8 odnosno, agresori 103. i 108. hrvatske brigade i stotine Alijinih

9 mudžahedina."

10 A, takođe, da objasnim kako je ovaj moj izveštaj... kako sam ga ja

11 sastavio. Ja sam to već objasnio. Pokušao sam da pronađem što više

12 originalnih izvora kada sam govorio o ovim operacijama. Da sam hteo da

13 analiziram hrvatske operacije, ja bih tražio vojne dokumente, a ne bih se

14 zasnivao na izveštaju za televiziju. Jer, kada se pominju Alijini

15 mudžahedini, ja manje-više znam o čemu se govori ali, da bi se procenila

16 verodostojnost ovog izvora, mislim da ne bi dobio ovaj izvor tako visoku

17 ocenu. Jer, to je isto kao kada se o srpskim vojskama govorilo kao o

18 "srpskim četnicima" ili, pak, o Hrvatima kao o "hrvatskim ustašama". Prema

19 tome, nije od pomoći pokušavati identifikovati i odrediti šta se dogodilo u

20 koridoru na osnovu ovoga.

21 P: Na strani 831 ovog reporterskog izveštaja, reporter razgovara sa

22 zarobljenim hrvatskim vojnikom, koji daje informaciju da su na terenu sto...

23 hrvatska 108. brodska brigada, iz Slavenskog Broda, 109. đakovačka i 132.

24 osječka brigada. Da li to Vama nešto znači, gospodine Theunens?

25 O: Časni Sude, kad bih znao pod kojim uslovima je ovaj hrvatski

26 vojnik navodno dao tu izjavu, to bi bilo od velike pomoći. Dakle, da li se

27

28

29

30

1 radilo o ispitivanju, o intervjuu? Da li je ta osoba bila pod pritiskom?
2 Dakle, sve su to okolnosti koje je potrebno znati da bi se znalo koliko je
3 osnovan, odnosno koliko je pouzdan. Ja ne sumnjam da je bilo vojnih
4 operacija u koridoru u to vreme, i to vojnih operacija u kojima su
5 učestvovala obe strane ali, kao analitičar, ja ne mogu iz toga izvlačiti
6 zaključke. Naime, iz jednog izveštaja iz sredstava informisanja, gdje se
7 koriste, pritom, izrazi poput "Alijini mudžahedini".

8 P: Da li Vam je poznato da taj isti izveštaj govori o izjavi
9 zarobljenog hrvatskog vojnika da je na strani hrvatskih i muslimanskih snaga
10 bilo između 400 i 500 plaćenika, najviše iz Nemačke, a dobrim delom iz
11 Turske, i da se govori o tim mudžahedinima, gospodine Theunens, a ne o
12 pežorativnom nazivu, kako Vi pokušavate da predstavite?

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta znači "mudžahedin"?

14 G. MILOVANČEVIĆ: Na arapskom je to, časni Sude, borac za veru.
15 Doslovno, borac za veru, za muslimansku veru, za Allaha.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću,
17 ali ja sam pitanje uputio svedoku. Niste Vi na...

18 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite, nisam... nisam Vas razumeo, časni Sude.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] ...njegovom mestu.

20 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja se sasvim slažem sa ovom
21 definicijom koju je gospodin Milovančević predložio.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Znači, borci za veru?

23 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, tako bi trebalo da se koristi, ali
24 ja moram opet da kažem, kada pogledamo ovaj izveštaj, ja ne znam šta to

25

26

27

28

29

30

1 znači "Alijini mudžahedini". Ovde se pominje, ali da li to znači - da ih je
2 bilo 100 - da je bila neka posebna frakcija? Jer, ja nisam analizirao
3 prisustvo dobrovoljaca muslimanske vere tamo, u Bosni i Hercegovini, koji su
4 učestvovali u tom sukobu na religioznim osnovama. Nema sumnje da ih je bilo,
5 jer čak postoji jedna optužnica pred ovim Tribunalom upravo protiv takvih
6 ljudi. Međutim, u ovom izveštaju ja to ne mogu reći, jer ja nemam te podatke
7 da li su oni zaista tamo bili. Ovde se radi samo o jednom izveštaju iz
8 sredstava informisanja.

9 G. MILOVANČEVIĆ:

10 P: Da li Vam je poznato da je, zbog totalnih... totalnog prekida svih
11 saobraćajnih veza između Srbije i Republike Srpske Krajine, na primer 12
12 beba u porodilištu u Banja Luci umrlo samo zbog nedostatka kiseonika, a
13 radilo se o bebama u inkubatorima; da se... da su bubrežni bolesnici u Kninu
14 umirali zbog nedostataka sredstava za dijalizu, a da je Republika Srpska
15 Krajina vapila i molila i upućivala međunarodne apele da se taj koridor,
16 nasilno presečen na strani hrvatskih strana, otvori i da nije bilo odgovora?
17 Da li znate Vi za to?

18 O: Časni Sude, ja sam video izveštaje u sredstvima informisanja RSK o
19 tome ali, opet moram da kažem, ja o tome ne mogu mnogo reći. Naravno, to je
20 tužno, ali to je sve što ja mogu reći o tome.

21 P: Rekli ste da je gospodin Martić dobio čin general-pukovnika nakon
22 ove operacije. Da li Vam je poznato da je Martić odbio da primi taj čin i da
23 nikad nije postao general-pukovnik, jer je smatrao svojom obavezom da služi
24 sopstvenom narodu, a ne da se bori za činove?

25 O: Časni Sude, to je možda istina -

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, pitanje je: Da li znate
27
28
29
30

1 za to?

2 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja sam video takve izveštaje i znam da
3 je Martić rekao da ga ne interesuje taj čin. No, ja nisam video nikakvo
4 povlačenje tog naloga kojim je on postavljen, odnosno kojim mu je dodeljen
5 taj čin.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li ste videli bilo kakav
7 zvanični odgovor, negativni odgovor na takvu ponudu, da se možete sada
8 setiti?

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ne.

10 G. MILOVANČEVIĆ:

11 P: Da li ste videli dokument kojim je izvršena promocija gospodina
12 Martića u čin general-pukovnika? Jedno je naređenje predsednika republike, a
13 onda se vrši promocija, svečana dodela čina. Da li ste videli takav
14 dokument?

15 O: Časni Sude, ja sam samo video naređenje koje je izdao Goran
16 Hadžić, koji je u to vreme bio predsednik RSK, kojim se Milan Martić
17 postavlja, odnosno unapređuje u čin general-pukovnika. Kad je reč o drugim
18 oficirima, ja sam uvek viđao samo jedan jedini dokument u takvim
19 slučajevima, prema tome -

20 P: Na strani 173, gospodine Theunens, Vi govorite o "komandi Pauk" i
21 kažete da je 23. septembra Skupština Velike Kladuše donela odluku o
22 osnivanju autonomne provincije Zapadna Bosna, kojoj je bio na čelu Fikret
23 Abdić, kao predsednik, i da su nakon toga izbile nep...neprijateljstva između
24 prosarajevskog 5. korpusa i snaga Zapadne Bosne. Da li je to tačno?

25 O: To je tačno, časni Sude.

26

27

28

29

30

1 P: Da li nam možete reći šta znači izraz "prosarajevski", za 5.
2 korpus? Da li je to 5. korpus Armije Bosne i Hercegovine, čiji je predsednik
3 Alija Izetbegović ili se radi o nečem drugom? Šta znači taj izraz "pro"?

4 O: Pod tim podrazumevam 5. korpus Armije Bosne i Hercegovine, a to su
5 bile oružane snage Republike Bosne i Hercegovine, ali u to vreme u Bosni i
6 Hercegovini je bio rat i u osnovi bile su tamo tri vrste snaga koje su se
7 uzajamno borile, jedne protiv drugih. Bili su, dakle, bosanski Srbi, koji su
8 imali VRS, zatim su bili bosanski Hrvati, HVO, i na kraju "ostali", uglavnom
9 ljudi koji su bili poznati pod nazivom Muslimani, dakle, po muslimanskoj
10 nacionalnosti - kao i nemuslimani - koji su ponekad za sebe koristili termin
11 "Bošnjaci", pa biste mogli da kažete da su oni Bošnjaci ili nebošnjaci koji
12 su verovali u jedinstvenu Bosnu i Hercegovinu i hteli da Bosna i Hercegovina
13 ostane kao jedna zajednica. A njihove snage su se zvale Armija BiH.

14 P: Da li je, dakle, Armija BiH vojno intervenisala da spreči
15 sprovođenje odluke o proglašenju provincije Zapadna Bosna?

16 O: Mislim da ste hteli da kažete "kako bi se sprečilo sprovođenje
17 odluke o proglašenju Zapadne..." -

18 P: Tako je, gospodine Theunens.

19 O: /nedostaje simultani prijevod/
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Da li ste na strani 178. objasnili, pod paragrafom (e), da iz
2 knjige, operativne knjige za "formaciju Pauk" se utvrđuje da je ona osnovana
3 u novembru 1994. godine, sa ciljem da povrati, da obnovi autonomnu
4 provinciju Zapadnu Bosnu pošto je ona propala ili kolabirala, doživela
5 kolaps, 20. avgusta 1994.?

6 O: Da, to je tačno, časni Sude.

7 P: Da li Vam je poznato da je, kada je ta autonomna provincija
8 Zapadna Bosna u avgustu kolabirala, 70.000 stanovnika muslimanske
9 nacionalnosti, koji su živeli na toj teritoriji, pobjegla /sic/ od 5. korpusa
10 na teritoriju Republike Srpske Krajine i da im je Republika Srpska Krajina
11 otvorila sve svoje rezerve hrane, za 70.000 ljudi, u ratnim uslovima?

12 O: Časni Sude, to naravno nije iz okvira mog izvještaja ali, koliko
13 se sjećam iz vremena kada sam radio obavještajni analitičar u Belgiji, velik
14 broj ljudi koji su bili lojalni Abdiću su morali pobjeći. Oni su htjeli,
15 zapravo, otići u Hrvatsku, ali su ih Hrvati zaustavili na granicama Sektora
16 sjever. Mislim da su bila dva - pa ne baš logora, ali dva područja; jedno je
17 bio Turanj, a drugi je bio Batnoga i vjerojatno je tačno da je RSK isprva
18 pružila pomoć, nakon toga je UN pružao pomoć. Dok sam ja radio za UNPROFOR,
19 ja sam sâm otišao u to područje, u Batnogu, i ljudi su tamo živjeli u
20 groznim uvjetima. Međutim, svu pomoć su dobijali od Ujedinjenih naroda.

21 P: Dakle, hrvat...hrvatska strana nije htela da primi Muslimane koji su
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bežali od pogroma koji im je pretio od strane 5. korpusa, a Srbi su ih
2 prihvatili, je li tako, gospodine Theunens?

3 O: Časni Sude, ja nisam 100% siguran pod kakvim okolnostima su ti
4 ljudi pobjegli i ne znam da li bi se s punim opravdanjem moglo to reći na
5 ovaj način na koji je to rekao gospodin Milovančević, ali situacija stvarno
6 jeste bila takva da su ti ljudi jednostavno se našli kod tog prelaza kod
7 Turnja i u Batnozi, na farmi pilića. A Turanj se nalazi odmah južno od
8 Karlovca, ako se pogleda na karti, i istina je da se za njih tamo dalje
9 brinuo UNPROFOR.

10 P: Da li na strani 139, paragraf (f), kažete da su Republika Srpska
11 Krajina i Republika Srpska tesno sarađivale na vojnom i političkom nivou?

12 O: Da, časni Sude, ali ovdje se zapravo radi o sažetku onog što se
13 kasnije navodi u izvještaju, a konkretnije se time bavim na stranicama 168 i
14 dalje.

15 P: Da li ste Vi, kao pripadnik UNPROFOR-a, napisali izveštaj
16 07.03.1995. godine, koji se na listi dokaza Tužilaštva vodi kao *exhibit*
17 1467, u kome ste upravo se bavili pitanjima stvaranja zajedničkog veća
18 odbrane?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Molim vas da se ovaj *exhibit* prikaže na monitoru,
20 1467.

21 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, časni Sude, to je tačno.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23 P: Da li ste... da li se sećate da ste, u tački 7 tog izveštaja -
24 pardon, tački 6 tog izveštaja - napisali da sadašnji razvoj događaja na
25 političkom frontu je posledica, pre svega - parafraziram - u najznačajnijem,
26 Tuđmanove deklaracije o budućnosti UNPROFOR-a u Hrvatskoj, koja je inicirala
27 rukovodstvo Republike Srpske i Republike Srpske Krajine da obnove svoje
28 veze?

29
30

1 O: Da, časni Sude, to jeste tačno.

2 P: Da li ste u tački 7 naveli da: "U prošlosti, za vreme hrvatskih
3 ofanziva na Maslenicu u januaru 1993., za vreme operacija na Medački džep, u
4 septembru 1993. godine, nije bilo suštinske podrške armije bosanskih Srba,
5 armije Republike Srpske Krajine, i da je glavni razlog...

6 PREVODITELJ: Molimo, malo sporije, hvala.

7 G. MILOVANČEVIĆ:

8 P: ...i da je glavni razlog za to što nije bilo sredstava ni na jednoj
9 strani da obezbede pomoć drugoj, jer bosanski Srbi nisu imali dovoljno trupa
10 da obezbede granicu, a krajinski Srbi su trebali" - kako kažete u tački 8 -
11 "sve trupe i oružje da bi držali front."?

12 O: Da, časni Sude, a cijeli ovaj memorandum je zasnovan na
13 informacijama koje smo mi imali na raspolaganju u glavnom štabu UNPROFOR-a u
14 to vrijeme. Moguće je da bih sada, s obzirom da imam neke dodatne
15 informacije, možda promijenio neke dijelove tog izvještaja ili im nešto
16 dodao.

17 P: Da li ste u... da li ste u paragrafu 11 naveli da će ova
18 deklaracija, od 20. februara u Banja Luci, dovesti do značajnih promena u
19 sadašnjoj situaciji i da ona ima prvenstveno političke ciljeve, jer
20 Republika Srpska Krajina i Republika Srpska žele da demonstriraju njihovu
21 solidarnost prema stranom svetu, a posebno prema Hrvatskoj i Srbiji?

22 O: Ako bismo tačno željeli citirati paragraf 11, onda bi trebalo reći
23 da za sada nema indikacija da će deklaracija od 20. februara u Banja Luci
24 dovesti do veće promjene u tekućoj situaciji. Ja se ne sjećam tačnog datuma
25 memoranduma, ali to je bila naša prva procjena.

26

27

28

29

30

1 P: Da li st... da li te u aneksu uz ovaj izveštaj napisali - aneksu od
2 4. marta 1995., pod tačkom 2 - da, u pogledu preživljavanja, Republika
3 Srpska Krajina mno... umnogome suštinski zavisi od ekonomske podrške iz Srbije
4 i Republike Srpske i da postoji - to je poslednji red te tačke 2 - zavisnost
5 od snabdevanja koje dolazi van Republike Srpske, pogotovo u pogledu goriva?

6 O: Nemam to sada pred sobom, časni Sude, ali to jeste tačno. Možda
7 bih trebao dodati da je RSK u velikoj mjeri ovisila i o onom što je dobivala
8 od UNPROFOR-a - pri tom mislim uglavnom na humanitarnu pomoć.

9 P: A na osnovu čega ste, onda, u uvodnom poglavlju ove četvrte glave
10 rekli da njih... saradnja Republike Srpske i Republike Srpske Krajine bila
11 široka, i na vojnom i na političkom planu? Ako u Vašem izveštaju iz marta
12 1995. kažete da suštinske saradnje nije bilo, da se sve svodilo na pojedine
13 događaje i da nijedna ni druga strana objektivno nisu mogle jedna drugoj da
14 pomognu i da se težilo samo političkim efektima.

15 O: Časni Sude, mislim da ovdje nije prikazan moj izvještaj vještaka
16 na pravi način, kao ni memorandum koji sam sastavio 1995. Kao što sam
17 spomenuo, 1995. - a za to nam je dobar primjer operacija "Pauk" - mi u
18 UNPROFOR-u nikad nismo uspjeli da utvrdimo da li postoji organizirana
19 podrška od strane RSK, organizirana vojna podrška u smislu borbenih
20 jedinica, naoružanja i vojne opreme od strane, dakle, RSK Abdićevim snagama.
21 Tek kasnije smo pronašli originalnu vojnu dokumentaciju koja je ukazivala na
22 to da je stvarno postojala organizirana podrška RSK Abdićevim snagama, u
23 saradnji sa bosanskim Srbima i Republikom Srbijom. U to vrijeme - pri tom
24 mislim 1995. - u komandi UNPROFOR-a smo mislili da se radi uglavnom o

25
26
27
28
29
30

1 lokalnoj inicijativi vezanoj za crnoberzijanske veze. Mi smo znali vrlo
2 dobro da je Lički korpus vodio crnoberzijanske poslove sa 5. korpusom Armije
3 BiH. Također smo znali da su neke druge jedinice SVK - recimo, Banijski i
4 Kordunski korpus - bile uključene u crnoberzijanstvo vezano sa Abdićevim
5 snagama. Znali smo, također, da se iz Zagreba izvode helikopterski letovi u
6 "bihački džep", kako bi se pružilo snabdijevanje Dudakovićevim snagama u 5.
7 korpusu. Cijelo vrijeme nas je čudilo kako /?to/ da SVK nije rušio te
8 helikoptere.

9 Ja se izvinjavam za tako dug odgovor, ali mislim da će pomoći o ovim
10 okolnostima, da vidimo šta se događalo kada sam ja tada bio u Zagrebu. Kada
11 su ta dva entiteta odlučila stvoriti zajedničko vijeće, ili savjet za
12 obranu, to sam već i rekao, htjeli su reći: Imamo zajedničku obranu. I
13 mislim da je to primjer značajne političke suradnje. U to vrijeme, kada sam
14 ja bio u Zagrebu, nismo imali pouzdane, vjerodostojne informacije o tome da
15 su organizirane jedinice bile uključene u izvršavanje ovakvog međusobnog
16 pomaganja. Međutim, takva su bila naša saznanja tada. Uz dodatne informacije
17 koje sam vidio u međuvremenu, radeći za ovu instituciju, moram promijeniti
18 one moje stavove koji su navedeni u memorandumu iz 1995., mislim da to
19 sasvim jasno se može shvatiti.

20 G. MILOVANČEVIĆ: Predlažem da se ovaj *exhibit* 1467 uvede kao dokaz
21 Odbrane, časni Sude.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis, molim
23 da mu se dodijeli broj.

24

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 110, časni
2 Sude.

3 G. MILOVANČEVIĆ:

4 P: Da li nam možete reći kolike su hrvatske snage napale zonu pod
5 zaštitom Ujedinjenih nacija, zapadnu Slavoniju, 1. maja 1995. godine?

6 O: Časni Sude, mogu dati jako općenit odgovor. Ja to nisam detaljno
7 analizirao, to jednostavno nije bila tema mog izvještaja, ali mislim da se
8 radilo o snagama dvije gardijske brigade, kao i o jednoj redovnoj brigadi
9 HV, kao i specijalne policijske snage, da su one bile uključene, barem sa
10 hrvatske snage /?strane/, ali vam ne mogu dati nijednu točniju brojku.

11 P: Da li ste došli u posed, odnosno pregledali dokaz Tužilaštva 1472,
12 na listi 65ter, koji jeste, po svom sadržaju, izvještaj gen... Glavnog štaba
13 Srpske vojske Krajine od 4. maja 1995., koji govori o tome da je 18. korpus
14 Srpske vojske Krajine, koji se nalazio u zapadnoj Slavoniji, imao 4.700
15 ljudi -

16 PREVODITELJ: Molim Vas, samo malo sporije, hvala.

17 G. MILOVANČEVIĆ:

18 P: Samo da završim rečenicu, časni Sude, ako ste saglasni. Dakle, da
19 je 18. korpus imao 4.700 ljudi -

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da svjedok možda završi samo sa
21 ovim pitanjem prije nego što postavite sljedeće? Dakle, imamo kratku pauzu,
22 zamolit ćemo gospodina Theunensa da odgovori na pitanje.

23 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja ne znam koji je to točno dokument
24 1472, bilo bi dobro da vidimo taj dokument.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možda kada se vratimo sa pauze za
26 ručak, gospodine Milovančeviću?

27 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

28 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prekidamo sa radom i vratit ćemo
29 se ovdje u 14.30h. Prekidamo sa radom.

30 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molimo, ustanite.

1 ... Pauza za ručak počela u 13.46h

2 ... Sjednica nastavljena u 14.33h

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sjesti.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Samo jedna stvar
6 koja se tiče rasporeda. Pokušat ćemo, kao što znam, završiti sa gospodinom
7 Theunensom danas. Želim samo najaviti, i Vijeću i Obrani, da nama treba
8 petnaestak minuta dodatnog ispitivanja, i to da se pozabavimo onom tablicom
9 koju je Vijeće tražilo, kao i s nekoliko drugih pitanja. Molim da Obrana to
10 uzme u obzir.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, imajte to
12 na umu. Možete nastaviti.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude, vodiću računa o ovom vremenskom
14 rasporedu.

15 P: Rekli ste nam, gospodine Theunens, da ste došli do nekih podataka
16 o jačini hrvatskih snaga koje su napadale zap... Sektor zapad, zonu pod
17 zaštitom Ujedinjenih nacija, 1. maja 1995. Da li znate brojčani odnos snaga,
18 srpskih i hrvatskih, koje su napadale?

19 O: Časni Sude, ja ne znam kakav je bio konkretno omjer snaga. Mislim
20 da bi također moglo se protumačiti kao malo skretanje na pogrešan put kada
21 bismo sve samo zasnivali na brojkama, kod snage jedinica, jer na temelju
22 dokumenata koje sam pregledavao za ovaj izvještaj, a posebno kada je riječ o
23 izvještajima istražnih komisija koje su bile osnovane od strane RSK nakon

24

25

26

27

28

29

30

1 pada zapadne Slavonije, se moglo vidjeti da 18. korpus niti je bio dobro
2 organiziran, niti je bio onako dobro motiviran kao što je trebao.

3 P: Da li Vam je poznato, gospodine Theunens, da je general Bobetko,
4 načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, javno objavio - izdao knjigu i
5 objavio podatak - da je direktivu za izvođenje napadne operacije "Bljesak",
6 pod brojem 5/94, izdao 05.12.1994. godine, a da je tri meseca pre izvođenja
7 ove operacije Hrvatska vojska, po njemu, privukla snage na polazne položaje?

8 O: Časni Sude, ja nisam proučavao niti se koristio Bobetkovom knjigom
9 za sastavljanje ovog izvještaja. Kao što se može vidjeti iz mog izvještaja,
10 u njemu nisu uključene analize aktivnosti hrvatskih snaga. Na temelju onog
11 što pamtim iz vremena rada u stožera UNPROFOR-a u Zagrebu, mi smo utvrdili
12 da su Hrvati nekoliko tjedana vršili pripreme, ali ja sada nisam u situaciji
13 da potvrdim niti da prokomentiramo ovo što je u svojoj knjizi naveo Bobetko,
14 tj. da komentiram te informacije.

15 P: Da li nam možete reći jeste li došli do podatka koji su bili
16 glavni pravci napada hrvatskih snaga u operaciji "Bljesak", koja je počela
17 1. maja 1995.?

18 O: Časni Sude, pozvat ću se na svoj prethodni izvještaj /?odgovor/;
19 ja nisam ispitivao i analizirao operaciju "Bljesak" u svrhu ovog izvještaja.
20 Ono čega se sjećam su informacije iz vremena dok sam radio za UNPROFOR, a to
21 je sljedeće: hrvatske su snage prišle uz liniju autoputa, i sa istoka i sa
22 zapada, a mislim da su neke snage u svom pristupu krenule sa sjevera.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: A ako niste obrađivali sve te podatke, niti ste tražili takve
2 podatke, na osnovu čega, onda, u Vašem izveštaju izvodite zaključak o tome
3 kako se ponašala srpska strana i da li se branila dobro i loš... ili loše? Ako
4 nemate podatke o snagama, dejstvima i namerama suprotne strane, na osnovu
5 čega Vi Sudskom veću prezentirate takav zaključak?

6 O: Časni Sude, želio bih skrenuti Vašu pažnju na dokumente koji nose
7 broj 1889 i 1890, prema listi 65ter, koji se nalaze na stranicama 199 do 202
8 mog izvještaja. To su prilično opsežni dokumenti, mislim da svaki ima po 20
9 stranica. Jedan je izvještaj civilne istražne komisije, koja se zvanično
10 zvala Komisija za utvrđivanje stanja Republike Srpske Krajine o uzrocima i
11 načinu pada zapadne Slavonije. Drugi je vojna istražna komisija, i na
12 temelju ta dva izvještaja sam ja izvukao informacije o postupcima, moralu
13 18. korpusa, ali i drugih viših funkcionera iz SVK, iz Glavnog štaba, kao i
14 Milana Martića, tako da to nisu podaci koje sam ja izmislio, nego su to
15 podaci koji proizlaze iz ova dva izvještaja.

16 P: Ja ne kažem da ste ih Vi izmislili, gospodine Theunens, nego da
17 uopšte niste cenili su... odnos sukobljenih strana. I reci... da li nam možete
18 reći da li je komanda UNPROFOR-a vršila analizu hrvatske operacije
19 "Bljesak"? I da li nešto o tome znate, pošto je napadnuto područje, zona pod
20 zaštitom Ujedinjenih nacija i pošto su trupe UNPROFOR-a se povukle i
21 propustile hrvatske snage da izmasakriraju srpski živalj i da zauzmu tu
22 teritoriju?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Časni Sude, ovaj opis navodne reakcije ili dejstva UNPROFOR-a nije
2 u skladu sa mojim pamćenjem te situacije. Istina je da nakon te operacije u
3 komandi jesu napravljene studije i sastavljeni izvještaji o tome kako su se
4 bataljoni UNPROFOR-a u Sektoru zapad ponašali, šta su radili tokom i nakon
5 hrvatskog napada. Ja nisam upoznat sa zaključcima tih izvještaja, ali bih
6 mogao spomenuti da je, prije tih dejstava, UNPROFOR bio - i unutar sektora,
7 kao i izvan sektora - bio izložen ozbiljnim ograničenjima slobode kretanja.
8 Ranije sam spomenuo da smo saznali da su Hrvati to pripremali nekoliko
9 tjedana unaprijed. Mi smo tek prekasno shvatili da su posjete, kako se nama
10 činilo, civila, tokom vikenda na određene lokacije u blizini zone
11 razdvajanja i na liniju dodira u Sektoru zapad, da to nisu bile izbjeglice,
12 hrvatske izbjeglice, koje su došle gledati svoje kuće, nego da se radilo o
13 vojnom osoblju i osoblju specijalne policije u civilnoj odjeći, koji su
14 dolazili tamo kako bi pripremili teren i izvršavali operacije izviđanja.

15 P: A da li je takve izv... izbeglice gospodin Tuđman nudio Republici
16 Srpskoj Krajini, kad je ultimativno tražio da se po svaku cenu vrate samo
17 hrvatske izbeglice, kažem "izbeglice" - pod znakom navoda - a odbijao da
18 vrati srpske izbeglice? Da li znate nešto o tome?

19 O: Časni Sude, analiza izjava pokojnog hrvatskog predsjednika Tuđmana
20 u vezi sa izbjeglicama nije bila dio zadatka koji sam ja dobio kada je od
21 mene zatraženo da sastavim izveštaj.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas da se na monitoru prikaže dokaz Odbrane
2 1D000111. To je izveštaj UNPROFOR-a, pregled aktivnosti hrvatske ofanzive na
3 Sektor zapad, 1. maj. Govori o incidentima.

4 P: Dok se ovaj izveštaj ne pojavi na monitoru - da bismo uštedeli
5 vreme - u izveštaju piše da su napadi Hrvatske vojske izvršeni iz tri
6 pravca: severa, istoka i zapada; da je od istoka glavni pravac bio na liniji
7 Gorice-Pivare autoput; da su napad podržavali oklopna vozila, artiljerija,
8 minobacači; da je sa zapada glavni pravac bio Novska-autoput Donji Rajić; da
9 je napad podržavan oklopnim sredstvima i artiljerijom, i da je sa severa
10 glavni pravac bio Pakrac, Gavrenica /fon./, Šeovica, Brusnik i da je
11 područje Pakraca, prema svedočenju, intenzivno artiljerijski bombardovano
12 toga jutra, rano, i nekoliko puta u toku dana, duž... duž Dragović puta.

13 Da li se ovaj... da li je dokaz na monitoru? Jeste.

14 O: Mislim da se radi o jednom drugom dokumentu. Ovaj dokument se tiče
15 1991. godine.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Jedan do... 1D000111.

17 P: Da li ste Vi upoznati sa podatkom, gospodine Theunens, da je
18 hrvatska strana, kasno noću uoči napada, obavestila komandnu strukturu
19 UNPROFOR-a u Sektoru zapad da će uslediti ratne aktivnosti i da im savetuju
20 da jedinice UNCRO-a pod njihovom komandom budu sklonjene na sigurna mesta
21 radi njihove bezbednosti? Da li Vam je poznato da postoji takav dokument?

22 O: Moguće da sam ja video dokument u to vreme, ali ga nisam pregledao

23
24
25
26
27
28
29
30

1 prilikom pripremanja ovog izvještaja o kome svedočim. Sećam se, iz događaja
2 iz tog vremena, da smo negde u 5.00h ujutru bili upozoreni iz sedišta u
3 Zagrebu na ovo. Snage u tom kraju su dobile unapred upozorenje, a da li su
4 te snage /?upozorenje/ išle od HV-a do UNPROFOR-a u Zagrebu, ili direktno
5 Sektoru zapad, toga se ne sećam.

6 P: Hvala, gospodine Theunens.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Predlažem da se ovaj dokument uvede kao dokaz
8 Odbrane, časni Sude.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvede u
10 spis kao dokazni predmet Odbrane i da mu se dodeli broj.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti broj 111.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Molim Vas da se na monitoru prikaže dokument Odbrane
14 1D000118.

15 P: Pre nego što se pojavi ovaj dokument, gospodine Theunens,
16 predočiću Vam da dokument govori o "incidentu" koji se... kako je on nazvan u
17 dokumentu - to je dokument od 4. maja 1995. - za vreme humanitarnih napora
18 da se izbegnu žrtve među stanovništvom, među civilnim stanovništvom. Radi se
19 o događaju u selu Gavrenica, na području Pakraca i dok su te indenz... dok su
20 te... Ako je na monitoru, Vi ga vidite, možete li nam pročitati ovaj -

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodin Black je ustao, gospodine
2 Milovančeviću.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Pa, kao što se već dogodilo ranije,
4 ovo je dokument koji ja nikada nisam video ranije, niti sam upozoren da će
5 on biti korišćen. Ako Milovančević namerava da koristi neki dokazni predmet,
6 molim ga da ispita odakle to, jer ako pogledamo vrh strane, ovaj dokument i
7 onaj poslednji imaju dodate naslove, pa se ne vidi da oni potiču iz istog
8 dokumenta. Prema tome, da ponovo kažem, potrebno je da ja te dokumente vidim
9 pre nego što se oni predoče svedoku. U protivnom, zatražiću da se oni
10 isključe.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću?

12 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovo su dokumenti, ovo su fotokopije
13 dokumenata UNPROFOR-a, koji su... koji se nalaze u knjizi "Srpska zapadna
14 Slavonija, maj 1995: Izgon", koju je izdao Veritas, to je nevladina
15 organizacija koja se bavila događajima u zapadnoj Slavoniji i, prema autoru
16 ove knjige, sva ova dokumenta i izjave koje se u njemu nalaze dostavljeni su
17 Tužilaštvu valjda još davne 1997. ili 1998. godine, u kontaktima.

18 U ovome slučaju, na monitoru se nalazi jedan dokument - fotokopija
19 dokumenta, naravno - Ujedinjenih nacija, za koju mislim da bi bilo apsolutno
20 nesporno da je to dokument Ujedinjenih nacija, po svim oznakama koje se na
21 njemu nalaze, počev od rubrike na uvodnom delu, počev od potpisa, potp...pot...
22 došavši do potpisa na samom kraju.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak, gospodine
2 Milovančeviću. Vi kažete da je ovaj dokument poslat Tužilaštvu 1997. godine.
3 Ko ga je poslao i da li je stavljeno do znanja bilo tada da će se to
4 koristiti kao dokazni predmet?

5 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, to je deo teksta koji postoji u ovoj
6 knjizi, iz koje je dokument uzet. Pomenuo sam njen naslov i autor ove knjige
7 saopštava da je Tužilaštvu Haškog tribunala sva ova dokumenta i sve ove
8 izjave koje su... koje se u ovoj knjizi nalaze - pored ovih dokumenata koje
9 sad predočavam svedoku i neke druge izjave su u pitanju - da su one
10 dostavljene Tužilaštvu. Naravno, to je sasvim odvojeno pitanje od ovog
11 pitanja koje pokra... pokreće poštovani kolega iz Tužilaštva, u smislu potrebe
12 da se njima predoče dokumenta od strane Odbrane. Mi to pitanje još nismo
13 rešili. Odbrana...

14 Kažite, pardon, čas...časn... pardon, časni Sude.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, ja imam ovde jedan problem,
16 gospodine Milovančeviću. Vi ste rekli da je ovu knjigu neko poslao
17 Tužilaštvu. Ja nisam siguran tačno o čemu govorite. Da li je on poslat ovom
18 tužiocu, za potrebe ovog predmeta, ili je, pak, poslat Kancelariji
19 tužilaštva radi informisanja? Ako ovaj dokument nije deo dokumenata koji su
20 obelodanjeni, onda bi svakako trebalo da se ponude u dokazni spis, da bismo
21 ispoštovali proceduru ovde. Drugim rečima, autor ove knjige mora doći. Vi ne
22 možete svedočiti, Vi kao advokat ne možete svedočiti da je autor ove knjige
23 poslao dokument Tužilaštvu. Mora doći ovde autor da kaže: Ja sam autor te
24 knjige, ja sam to poslao Tužilaštvu iz sledećih razloga. I jedino tako se

25

26

27

28

29

30

1 može uneti taj dokument u spis. Nisam, dakle, sasvim siguran /?šta mislite/
2 kada kažete da je "autor to poslao Tužilaštvu", molim Vas da to objasnite
3 pre nego što se uopšte pozabavimo onom primedbom koju je stavio gospodin
4 Black.

5 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, pokušao sam samo, dajući objašnjenje
6 koje postoji kao nota u ovoj knjizi, da saopštim Sudu i kolegi iz Tužilaštva
7 da je -

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Očigledno da objašnjenje koje smo
9 mi /?ste Vi/ dali ne odgovara na pitanje koje sam ja pokrenuo. Ono što ja
10 Vama kažem je ovo: kada Vi kažete da je ta knjiga dostavljena Tužilaštvu, da
11 ju je autor dostavio - to je svedočenje. A Vi niste svedok. Prema tome, ne
12 možete Vi svedočiti o istinitosti neke izjave. Po onome što ja znam,
13 odgovarajući put da se dokazni predmeti uvedu u spis jeste da taj autor tog
14 dokumenta - ili, pak, onaj ko je primio dokument - dođe u sudnicu i kaže:
15 "Ja sam napisao taj dokument," ili, pak, "Ja sam primio taj dokument i ja
16 vam mogu svedočiti i reći o sadržaju tog dokumenta." Jedino se tako može
17 primiti u spis. Dakle: "Ja sam primio taj dokument, on je došao tu i tu, od
18 toga i toga, i ovo je original." Dakle, kada Vi kažete ono što ste Vi
19 objasnili, po mom shvatanju, to se ne uklapa u proceduru koju mi ovde
20 sprovodimo.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude -

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vidite, ovaj dokument, gospodine
23 Milovančeviću - ako mogu samo još ovo da dodam - je drukčiji od drugih
24 dokumenata za koje ste rekli da ste ih dobili od Tužilaštva i koji su dati
25 Odbrani. Međutim, u ovom slučaju radi se o dokumentu koji je, kako se čini,
26 isključivo iz izvora Odbrane i, prema tome, Odbrana mora na odgovarajući
27 način taj dokument prikazati ovde, Sudu.

28 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako mogu samo još nešto da
29
30

1 dodam. Najvažnije za nas je - naime, ja možda neću imati problema sa
2 autentičnošću ovog dokumenta i, da bih bio korektan prema Odbrani, pravila
3 ovog Tribunala su mnogo fleksibilnija od, recimo, pravila u mojoj
4 jurisdikciji, gde postoji mnogo striktniji pristup dokazivanju autentičnosti
5 dokumenta; međutim, kad je reč o ovom dokumentu i onom prošlom dokumentu,
6 očigledno je da su njemu dodate neke informacije. Recimo, naslov, poput: "UN
7 u bekstvu". Očigledno je, po meni, da to nije bilo deo originalnog UN
8 dokumenta, već da je to reprodukcija na određeni način i, prema tome, ja kao
9 tužilac, naravno, moram dobiti unapred informaciju od Odbrane da će
10 koristiti taj dokument, kako bih ja mogao da utvrdim tačno o čemu se radi.

11 Recimo, ako gospodin Milovančević nama kaže da sâm naslov nije deo
12 dokumenta, ali da je ostatak fotokopija autentičnog, originalnog dokumenta,
13 ne bi bilo problema možda da ga prihvatim. Međutim, to je ono što mene
14 zabrinjava kad je reč o ovom dokumentu.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Čini mi se da je gospodin Black
16 opisao u čemu je njegova teškoća s ovim dokumentom i on mi je skrenuo pažnju
17 i na to da je uključivanje dokumenta u spis u Tribunalu nešto malo drukčije
18 i fleksibilnije. Prema tome, očigledno je da on ne bi bio iznenađen ukoliko
19 bi dokumenti bili predloženi kada je on već unapred upozoren na njih. On je
20 ovo zatražio od Vas još pre nekoliko dana, gospodine Milovančeviću. Vi ste
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se obavezali da ćete se truditi da to činite koliko god to budete mogli i
2 čini se da u ovom slučaju to niste uradili.

3 I, koliko sam ja shvatio gospodina tužioca, on ne može odgovoriti na
4 odgovarajući način, odnosno reagovati na ovaj dokument, jer ga ne poznaje.
5 Dakle, mora biti upoznat sa njim pre nego što može da uopšte se o njemu
6 izjasni. Prema tome, možda ćemo zbog ovoga morati da prekinemo sa radom
7 sada, odmah.

8 [Obrana se savjetuje]

9 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, dakle, u ovom trenutku ja pokušavam da
10 uvedem u postupak kao dokaze dokumenta koja se nalaze u knjizi koja ima svoj
11 naslov, kao što je knjiga generala Kadijevića imala svoje ime... ime, *Moje*
12 *viđenje raspada*, i kao što su u njoj mogli da se nalaze neka dokumenta, tako
13 se i u ovoj knjizi, izgon za... dakle, naslov je "Zapadna Slavonija, maj
14 1995.: *Exodus*". Dakle, u toj knjizi se nalaze neka od ovih dokumenata.

15 Znače, nekima od ovih dokumenata autor knjige je stavljao svoj naslov
16 i to nije pripadajući deo originalnog dokumenta koji se u fotokopiji nalazi
17 u ovoj knjizi. Ja ću, naravno, na to skrenuti pažnju prisutnom svedoku.

18 Ono što sam pokušao da kažem Sudskom veću jeste da Odbrana do sada
19 ovaj dokument nije dostavila Tužilaštvu i da, u samoj knjizi, autor... autor
20 piše - a ja o tome ne mogu svedočiti, niti pokušavam - da je nekada ovu
21 knjigu on dostavio Uredu tužilaštva. To ne znači da je izvršeno
22 obelodanjivanje, nije mi bila namera da vam to saopštim. Dakle, u ovom
23 trenutku mislim da nema razloga da se ne pogleda dokument koji postoji kao
24 takav, kao fotokopiran, u jednoj knjizi koja je u svom obliku ovde pred
25 nama.

26 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Razlog zbog čega ovu knjigu ne
27 možemo sada prihvatiti je taj što tužilac kaže da nije bio unapred upozoren
28 na to i da ne znaju kako da reaguju na Vaš predlog da se to uvede u dokazni
29

30

1 spis - dakle, da li da to odbiju ili da prihvate - i da će oni jedino to
2 moći učiniti kada vide tu knjigu. I to je razlog zašto su oni tražili od Vas
3 da ih unapred obavještavate o tome šta ćete koristiti od dokumenata. Je li to
4 sad jasnije?

5 G. MILOVANČEVIĆ: Meni je to jasnije, časni... jasno, časni Sude, ali
6 sam ja kolegu tužioca razumeo u jednom drugom smislu. Uz vaše dopuštenje,
7 samo da objasnim. Dakle, ja molim kolegu da se izjasni, da li se on protivi
8 da se neka dokumenta iz ove knjige, u ovoj situaciji, predočavaju ili ne?
9 Ako se protivi, ja neću na tome dalje insistirati, a ispoštovaću, naravno,
10 svaku vašu odluku. Nego, imam utisak da je kolega samo ukazivao na neke
11 probleme koji postoje, a nis... da se nije do kraja izjasnio protiv. Ako sam
12 ga pogrešno razumeo, ja molim da oprostite.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, mislim da je Vaš uvaženi
14 kolega vrlo jasno rekao šta on o ovome može da kaže. On je jasno rekao da ne
15 može da reaguje na ovo jer ne poznaje dokument; on ga nije video i mislim da
16 je rešenje u ovoj situaciji da napravimo pauzu od 5 do 10 minuta kako biste
17 Vi pokazali taj dokument Vašem uvaženom kolegi i da on onda odluči da li
18 hoće ili ne da stavi prigovor na njegovo usvajanje.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, možda ja mogu sada pomoći.
20 Na osnovu onoga što je gospodin Milovančević rekao - a to je da naslovi nisu
21 deo dokumenta, a i ne želim da zadržavam rad Suda - hoću da kažem da nemam
22 prigovor na taj dokument, uz to da se jasno kaže da naslov nije deo
23 dokumenta. A mi treba o ovome da se dogovorimo, i postoji i jedan podnesak
24 Sudu u tom smislu.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U tom slučaju, mi ćemo da onda taj
26 dokument primimo u spis uslovno i molim da mu se dodeli takav broj, sa

27
28
29
30

1 predznakom MFI.
2 TAJNIK: [simultani prijevod] Da, to će biti dokument sa oznakom za
3 identifikaciju broj 112.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.
5 Nastavite, gospodine Milovančeviću.

6 G. MILOVANČEVIĆ:

7 P: Molim Vas, gospodine Theunens, da pročitate prvi pasus u ovom
8 dokumentu. Dakle, to je dokument Ujedinjenih nacija sa... od 4. maja 1995.
9 godine. Pa po... pročitatajte prvi pasus. To je, dakle... ispod toga je rečenica
10 da je u pitanju argentinski bataljon koji objašnjava šta se desilo.

11 O: Časni Sude, ako mi dopustite pre nego što počnem sa čitanjem, hteo
12 bih samo da ukažem na to da ovaj dokument... postavljene su neke restrikcije
13 na njega u naslovu, pa čak i ako se radi o kopiji tog dokumenta, pitam se
14 kako je jedna od strana koja je bila učesnik u konfliktu uopšte došla u
15 posed takvog dokumenta.

16 A sada ću pročitati prvi pasus: "Incident se dogodio u okviru
17 humanitarnih nastojanja da se izbegnu dalje žrtve među civilnim
18 stanovništvom. Zbog artiljerijske, minobacačke i raketne vatre, naročito na
19 selo Gavrenica, umesto na položaje RSK. Prosto rečeno, osnovna meta je bilo
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 civilno stanovništvo. Incidenti i posljedice - njih je uočio general-poručnik
2 Rodan /fon./, zatim drugi komandant Matalon i svi vojnici UN-a koji su bili
3 na licu mesta bili su svedoci ovog incidenta." Želite li da nastavim?

4 P: Dovoljno je, hvala, gospodine Theunens. Da li Vam je... da li Vam je
5 poznato, gospodine Theunens, da postoje drugi izveštaji sektora civilnih
6 poslova u Sektoru zapad koji govore da su, na primer u selu Paklenica, u
7 kući vlas... čiji je vlasnik bio Šolaja, masakrirane tri medicinske sestre,
8 tako što su zaklane, što su im prerezani vratovi, zajedno sa prisutnim
9 ranjenicima kojima su pomagali? Radilo se o Mići Teodoroviću, čoveku koji
10 nije bio sposoban da se kreće, zatim o ranjeno... vojniku ranjenom u Grudi
11 /fon./, o drugim ranjenim ljudima. Da li znate za takav podatak?

12 O: Ne, časni Sude, nije mi poznat taj incident.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Predlažem da se na monitoru pokaže dokument 1D00...
14 dokument odbrane 1D000119. To je prepis dokumenta na 18. strani ove knjige.

15 P: Dok se... dok se dokument ne pojavi na monitoru, da li Vam je
16 poznato da je pripadnik civilnih poslova, sa prezimenom Musali, napisao
17 izveštaj u kome kaže, u kome raportira o počinjenim zločinima i kaže da je
18 na putu između sela Trnakovac i raskrsnice sa selom Rogolj došlo do
19 pravljenja zasede za civile, 1. maja uveče i ujutru 2. maja, da su napadnuti
20 iz mašinskih pušaka i snajpera i da je oko 50 civila ubijeno; da je u selu
21 Novi Varoš...

22 PREVODITELJ: Molim Vas, malo usporite.

23 G. MILOVANČEVIĆ:

24 P: ...da je u selu Novi Varoš, između mesta Pustara i Strug kanala
25 /fon./, civilno stanovništvo, uključujući žene i decu, koje je putovalo
26 pešice i kolima, bilo meta vatre iz streljačkog naoružanja svih tipova i da
27 je oko 100 ljudi ubijeno?

28
29
30

1 Da li ste čuli za takve izveštaje?

2 O: Ne, časni Sude. Ime Musali mi jeste poznato, mislim da je on bio
3 viši oficir u civilnim poslovima UN-a, ali nisam nikada dobio taj izveštaj
4 ili čuo ove informacije koje je izveo gospodin Milovančević. Ako pogledamo
5 vrh ovog dokumenta, uobičajeno je bilo za izveštaje Ujedinjenih nacija da
6 imaju i logo Ujedinjenih nacija i na naslovnoj strani bi se nalazio tipičan...
7 tipična forma bi bila dokumenta, a ovde ne vidi se to, niti vidimo ko je
8 potpisao taj dokument, taj izveštaja koji je pripremljen, pa je meni veoma
9 teško da bilo šta kažem o tom dokumentu. Nisam čuo, dakle, o događajima koji
10 se pominju, tim zločinima koji se pominju u dokumentu, niti ovaj dokument
11 nisam nikada video.

12 P: Da li ste čuli za izveštaje UNCIPOL-a za sektor Daruvara, da je od
13 11.440 Srba, koliko ih je bilo na području dan... Daruvara u januaru 1995.,
14 preostalo samo 540 ljudi?

15 O: Šta hoćete da kažete time "samo 540 je ostalo tu"?

16 P: Svi ostali su... svi, svi ostali su pred hrvatskom ofanzivom morali
17 da prebegnu u Bosnu, da bi se sklonili od ove vatre.

18 O: Časni Sude, ako kažete - i opet govorim samo o onome što vidim u
19 transkriptu - ako kažete: "svi su drugi morali da pobegnu u Bosnu pred
20 hrvatskom ofanzivom", po meni, iz toga bi se moglo zaključiti da su ti ljudi
21 pobjegli pre napada, a ne zbog napada. Dakle, nisam siguran šta hoćete da
22 kažete.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Pa, nadam se da ne očekujete da su Hrvati trebalo da pobiju svih
2 11.000 ljudi, nego da je neko uspeo i da se spasi, gospodine Theunens.

3 Da li Vam je poznato da su slični podaci i za druge opštine koje su
4 činile teritori... pripadale teritoriji zapadne Slavonije; na primer, da je u
5 Pakracu nakon hrvatske ofanzive od 7.806 Srba ostalo svega 560 lica? Dakle,
6 svi drugi su morali da napuste to područje pod pritiskom hrvatske ofanzive.
7 Da li Vi znate za takve podatke?

8 O: Ono što ja znam, časni Sude, to je - i ne mogu vam reći tačan broj
9 - ali najveći deo srpskog stanovništva iz područja koje je poznato pod
10 nazivom zapadna Slavonija pobeglo je zbog hrvatskih napada. Ne znam tačno
11 okolnosti, kada su i zbog čega otišli; to ne znam, jer to nisam analizirao.
12 No, očigledno je da postoji veza između hrvatske vojne operacije, s jedne
13 strane, i odlaska tih ljudi, s druge strane.

14 P: Vi ste rekli da je do napada na Zagreb, do ispaljivanja 12 ili 14
15 projektila došlo 2. i 3. maja, a da je... da su borbena dejstva trajala do 4.
16 maja. Da li je to tačno?

17 O: Ne sećam se da sam dao tačnu cifru o broju raketa koje su
18 ispaljene. To nisu bile dirigovane, teledirigovane rakete, ali se ne sećam
19 tačnog broja. Ali, operacija se nastavila i termin koji je jutros korišćen,
20 "čišćenje polja", odnosno bojišta, trajalo je dve do tri nedelje nakon
21 početka operacije jer, prema hrvatskim izvorima, bilo je tamo pripadnika
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 18. korpusa ili drugih pripadnika srpskih oružanih snaga, koji su potražili
2 utočište, odnosno sklonili se u planinama Psunj, odnosno Papuk. A ako je
3 bilo članova UNPROFOR-a koji mogu to potvrditi, ja o tome ne znam.

4 P: Da li ste Vi čuli za optužnicu Tužilaštva protiv gosp... protiv
5 generala Gotovine, Markača i Čermaka?

6 O: Ja zaista jesam čuo za to, časni Sude.

7 P: Da li... da li Vam je poznato da se u toj optužnici, u paragrafima
8 51, 52 i 53 optužnice, govori o tome da je hrvatsko državno, političko i
9 vojno rukovodstvo planiralo, još 1992. godine, da vojno napadne i zauzme
10 zone pod zaštitom Ujedinjenih nacija u kojima su Srbi predstavljali većinsko
11 ili zna... stanovništvo ili stanovništvo sa značajnom manjinom?

12 O: Ja znam da su hrvatski oficiri koje ste Vi pomenuli, da je protiv
13 njih pokrenut postupak, ali nisam upoznat sa optužnicom i glavni razlog je
14 taj što te optužnice nisu bile relevantne za moj izveštaj, gde se govori o
15 Teritorijalnoj odbrani SAO Krajine, i RSK, kao i o SRK /?SVK/ i o odnosu
16 između tih struktura i Milana Martića.

17 P: Da li je tačno da su hrvatske snage, dakle, kao prvu operaciju
18 protiv prostora na kome je... na teritoriju Republike Srpske Krajine izveli
19 operaciju "Miljevački plato", 21. juna 1992. godine, i da li je tačno da su
20 Ujedinjene nacije tražile da se... osudile akciju i tražile da se hrvatske
21 trupe povuku?

22 O: Časni Sude, koncept teritorije Republike Srpske Krajine je
23 političko, možda i pravno pitanje, o kojem ja ne mogu komentirati. Ja sam
24 upoznat sa rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 721, iz februara
25 1992., kojom je Vijeće sigurnosti osudilo hrvatski napad na "Miljevački
26

26

27

28

29

30

1 plato" koji sam i spomenuo ranije i koji se nalazi u "ružičastoj zoni"
2 Sektora jug. Rezolucijom se tražilo povlačenje na položaje koji su bili
3 držani prije početka tog napada.

4 P: Da li su se Hrvati povukli?

5 O: Ne znam, nisam provjerio. Mislim da nisu, ali u to nisam siguran.

6 P: Da li ste čuli za "Masleničku operaciju", 21., 22. januar 1993.
7 godine? Opet napad na zonu... na zonu pod zaštitom Ujedinjenih nacija, i to
8 masovan napad.

9 O: Da, časni Sude, ja znam za "Masleničku operaciju", čiji je cilj
10 bio ponovno ostvarivanje hrvatske kontrole nad Masleničkim mostom, branom
11 Peruča, kao i aerodromom Zemunik /fon./. Ta je operacija prvo predstavljala
12 upad u "ružičastu zonu"; to se zatim proširilo, došlo je do kršenja
13 zaštićene zone Ujedinjenih naroda; tako da mislim da sam Vam sada time
14 odgovorio na pitanje.

15 P: Da li je Savet bezbednosti osudio tu akciju i tražio od hrvatske
16 strane da se povuče sa zaposednutog područja?

17 O: To je tačno, časni Sude. Ja se ne sjećam tačnog broja te
18 rezolucije Vijeća sigurnosti; međutim, u svim rezolucijama se od svih strana
19 u sukobu tražilo da se pridržavaju odredbi Vanceovog plana.

20 P: Da li Vam je poznato da je komandant snaga UNPROFOR-a, general
21 Jean Cot, povodom hrvatske napadne operacije u području Medaka izjavio, kada
22 je obišao teren, u septembru 1993. godine: "Razaranje je sistematsko i
23 namerno. U području koje sam obišao nisam video tragove života ljudi ni
24
25
26
27
28
29
30

1 životinja."?

2 O: Časni Sude, ja sam taj komentar vidio u medijima. Jedino što mogu
3 reći je da su dva hrvatska generala koji su navodno odgovorni za ta kršenja
4 - a radi se o Ademiju i Norcu - da je protiv njih Međunarodni krivični sud
5 podigao optužnicu.

6 P: Da li Vam je poznato da i Tužilaštvo, za koje Vi radite, tvrdi u
7 optužnici da je operacijom "Oluja" od 4. avgusta 1995. godine dvesta...
8 nekoliko desetina hiljada ljudi, kompletno srpsko stanovništvo iz Sektora
9 jug naterano da napusti područje i da je nekoliko hiljada objekata razoreno
10 da bi se sprečio njihovo /sic/ povratak?

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam do sada oklijevao
12 da pokrenem pitanje relevantnosti. Međutim, sada smo izašli iz perioda koji
13 pokriva optužnica. Govorimo o hrvatskim snagama, a svjedok ponavlja da se on
14 time nije bavio. Uzevši u obzir koliko je sati, nisam siguran hoćemo li
15 završiti sa onim bitnim pitanjima ako se budemo nastavili baviti ovim
16 stvarima koje, u osnovi, nisu povezane sa optužnicom.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imate li odgovor?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Da, časni Sude. Ja ću postaviti samo još jedno ili
19 dva pitanja, dakle, završavam unakrsno ispitivanje. Ali, ova pitanja
20 postavljam samo za... sa ciljem da bi' na kraju postavio pitanje ekspertu kako
21 je moguće da on napiše vojni nalaz, a da ne dâ nijedan prikaz ponašanja
22 suprotne strane - ni njihovih snaga, ni ciljeva, ni odluka, ni dokumenata.
23 Mi toga nemamo. Mi ovde imamo stvari istrgnute iz konteksta i prikazane
24 onako kako to Tužilaštvo želi. Ono što bi' pitao svedoka jeste da li je čuo

25

26

27

28

29

30

1 za izjavu predsjednika Tuđmana, predsjednika Hrvatske, na prvu godišnjicu
2 proglašenja nezavisnosti Hrvatske, na glavnom zagrebačkom trgu pred nekoliko
3 desetina hiljada ljudi, pred TV kamerama. Taj je snimak pušten i prikazan u
4 slučaju optuženog Miloševića, u kome on kaže: "Rata ne bi bilo da ga
5 Hrvatska nije željela. Mi smo procenili da samo ratom možemo izboriti
6 nezavisnost."

7 P: Da li ste čuli za takvu izjavu?

8 O: Nisam čuo za ovu konkretnu izjavu. Međutim, postavljate mi pitanje
9 o 4. augustu. Moj izvještaj završava sa 6. majem. Zbog čega? Zato što je
10 granatiranje Zagreba izvršeno 2. i 3. maja. Meni nije jasno kakve veze
11 događaji od 6. maja imaju sa događajima iz augusta.

12 No, došlo je očito do pogrešnog razumijevanja mog izvještaja. Ja sam
13 već to nekoliko puta rekao, ne radi se ovdje o analizi sukoba, nego o
14 analizi uloge jedne od strana. Ako pogledate knjižnice, na internetu, itd.,
15 vidjet ćete cijeli niz studija koje se bave ratovima, bilo drevnih Grka, pa
16 do Amerikanaca sada u Iraku, gdje će se proučavati samo jedna od strana. To
17 je samo jedan oblik proučavanja. Kao što sam već nekoliko puta objasnio,
18 ovaj se izvještaj tiče pozadine, organizacije i uloge TO SAO Krajine i RSK,
19 kao i Srpske vojske Krajine i njihovog odnosa sa Milanom Martićem. U
20 izvještaju imamo 300 referenci na koje se pozivamo. Vijeće će procijeniti i
21 donijeti odluku o relevantnosti ovog izvještaja u kontekstu predmeta, ali ne
22 dozvolite, molim, da se tu brkaju pitanja. Ne radi se o analizi sukoba, ovo
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je proučavanje jedne strane u sukobu. Kao što se može vidjeti i iz
2 optužnice, vjerojatno će doći i do iskaza jednog mogeg kolege koji se
3 također bavi ovim predmetom i koji proučava HV i koji neće ulaziti u
4 pojedinosti vezane za druge oružane snage. Mislim da je i to veoma jasno.

5 P: Da li Vi... da li Vi nama kažete, gospodine Theunens, da je
6 ponašanje jedne strane u sukobu nezavisno i nema nikakve veze od ponašanja
7 druge strane u sukobu? Vi to nama tvrdite sve vreme otkad ste ovde svedok.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, mislim da
9 je svjedok htio ustvrditi da je on proučavao postupke jedne strane. Ja ne
10 sjećam se da je on rekao da postupanje jedne strane u sukobu nema nikakve
11 veze sa postupanjem ove druge strane. Mislim da ste Vi jednostavno malo
12 dodali onome što je on rekao.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Nije mi, časni Sude, bila namera da izmenim reči
14 eksperta, nego da ukažem na suštinu - da ovaj zadatak koji je dobio ekspert
15 ne može uraditi dok ne posmatra i drugu stranu, a on je upravo to činio. No,
16 neću insistirati dalje na ovom pitanju. Imaću samo još jedno pitanje, ako
17 dopuštate.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ali on nam je upravo rekao da
19 je to upravo ono što je on i uradio. Ako imate namjeru na kraju iznositi
20 argumentaciju da je to bilo pogrešno, Vi naravno možete na kraju iznijeti
21 takvu argumentaciju. Ali on je Vama odgovorio na pitanje: "Proučavao sam
22 samo jednu stranu, drugu nisam." Molim Vas, pređimo na sljedeće pitanje.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. MILOVANČEVIĆ:

2 P: Da li su Ujedinjene nacije i trupe UNPROFOR-a imale obavezu, po
3 Vanceovom planu i rezoluciji koja ga je pratila, da zaštite zonu pod
4 zaštitom Ujedinjenih nacija od napada, sa bilo koje strane?

5 O: Časni Sude, odgovor na to pitanje je veoma složen. Tu su uključeni
6 brojni aspekti. Treba analizirati mandat snaga UN-a, kako je svaka od strana
7 primjenjivala Vanceov plan, da li su ga poštivali ili su ga kršili. Kao što
8 smo vidjeli iz "Argentinskog dokumenta", također uključuje i to kako su
9 određeni bataljoni u sklopu UNPROFOR-a izvršavali svoj mandat, itd. Ja
10 jednostavno ne mogu odgovoriti na to pitanje.

11 P: Ali, zar nije odgovorio gospodin Nambiar, koji se citira u
12 izveštaju Saveta bezbedn... Savetu bezbednosti S24600, koga ste... čiji ste
13 tekst upravo Vi p... čije ste reči upravo Vi pročitali danas, odgovarajući na
14 moje pitanje, da je on rekao krajiškim Srbima da ne treba oni da osnivaju
15 svoje jedinice, jer će teritoriju kontrolisati i njih braniti Ujedinjene
16 nacije? Da li je to rekao gospodin Nambiar?

17 O: To je tačno, časni Sude, ja sam ranije spomenuo -

18 P: Hvala Vam, hvala. Hvala Vam, gospodine Theunens.

19 O: Časni Sude, ako ćete mi dozvoliti da dovršim, ja sam spomenuo da
20 jeste bio zadatak snaga UN-a da zaštite stanovništvo UNPA zona od opasnosti
21 naoružanog napada. Ono što sam pokušao objasniti, odgovarajući na prethodna
22 pitanja, je da je bila znatna razlika između situacije 1992. i one u maju

23

24

25

26

27

28

29

30

1 1995. Naravno, mnoge strane se može kriviti za razvoj situacije koja je
2 dovela do onog stanja 1995., ali što se odnosi na snage UNPROFOR-a i njihovu
3 dužnost da zaštite stanovništvo i jesu li to učinili ili ne, to je pitanje
4 na koje ne mogu odgovoriti, kada se pogleda složenost situacije u maju 1995.
5 To je ono što sam pokušao reći.

6 P: Gospodine Theunens, ja sam Vas pitao: da li su Ujedinjene nacije
7 zaštitile Krajinu 1992., "Miljevački plato"? Ne. Da li zaštitile 1993. u
8 Maslenici? Ne. Da li su zaštitile na "Medačkom džepu"? Ne. Da li su
9 zaštitile za vreme "Bljeska"? Ne. Da li zaštitile za vreme "Oluje"? Ne.
10 Dakle, ja sam Vas pitao ne šta su oni bili dužni, kakav je bio odnos snaga.
11 Ja sam Vas pitao samo da li su oni sprečili napade na te zone. Vi ste mi
12 rekli da to ne možete proceniti.

13 Imam sledeće pitanje za Vas. General Tuđman -

14 O: Oprostite, Vi ovdje dajete odgovore, Vi kazujete "ne". A mislim da
15 bi trebalo proučiti, u jednoj zasebnoj studiji, da li je UNPROFOR izvršio
16 svoju misiju ili ne. Ali, ne možemo to riješiti tako što ćete Vi ovdje
17 izgovarati neke slogane naglas.

18 P: Ja sam ovo pitanje postavio, i na njemu dalje neću insistirati,
19 samo zbog toga što ste Vi pro... ponašanje u ovoj situaciji srpske strane
20 cenili na osnovu dokumenata Ujedinjenih nacija, na osnovu dokumenata koji
21 potiču od srpske strane, ukazivali ste na obaveze koje imaju Ujedinjene
22 nacije, ukazivali ste na obaveze koje ima srpska strana, ali ništa od toga
23 niste doveli u uzročno-posledičnu vezu, kao ni delovanje protivne strane.
24 Ali, na tom pitanju nećemo dalje insistirati, ja sam čuo Vaš odgovor.

25 Poslednje pitanje za Vas jeste: general Tuđman je, dakle, maja meseca
26 1992. godine, pre svih ovih operacija, objasnio da rata ne bi bilo da ga

27

28

29

30

1 Hrvatska nije htela i da je Hrvatska procenila da samo ratom može steći
2 svoju nezavisnost. Da li hoćete da nam kažete da to što gospodin Tuđman kaže
3 nije tačno i da Vi, kao čovek koji je komandovao tenkovskim vodom, bolje
4 procenjujete vojnu i političku situaciju od generala Tuđmana i predsednika
5 Republike Hrvatske?

6 O: Časni Sude, ja mislim da sam ja više puta već rekao da moj
7 izveštaj nije imao za cilj da analizira hrvatsku stranu u sukobu. To što sam
8 ja bio u tenkovskom vodu, to je irelevantno potpuno i ne vidim šta tu uopšte
9 treba da odgovorim. Vi također kažete da ja nisam video uzročno-posledičnu
10 vezu koja je postojala između događaja, između onoga što je uradila srpska
11 strana i hrvatska strana i šta je uradio UN, a ja ponavljam: to nije bio
12 ovaj moj izveštaj, nije bio analiza mandata UNPROFOR-a, ja to ne znam, da li
13 je on to učinio ili nije. Moj zadatak je bio - i u ovom izveštaju ja sam
14 pokušao to da pokažem - kakav je bio odnos TO SAO Krajine i RSK. Ja sam
15 zatim analizirao odnos između tih organizacija i Milana Martića.

16 P: Poslednje pitanje: ako je to tako, da li nam možete objasniti
17 zašto ste se bavili zločinima u Škabrnji, u Bruškoj, u Saborskom, u Kijevu,
18 ako je Vaš zadatak bio samo analiza SVK i Teritorijalne odbrane? To Vam je
19 izašlo iz zadatka, gospodine Theunens, i pri tome Vi ste prećutali čitav niz
20 informacija vrlo bitnih za procenu onoga što se dešavalo, čak i povodom tih
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 - tako ih Vi zovete - zločina? To je problem zbog... na koji ja ukazujem, da
2 se ovako ne može raditi Vaš nalaz, ali -

3 O: Časni Sude, ovi navodni zločini u Škabrnji, Saborskom, Kijevu i u
4 drugim krajevima, koje sam uneo u izveštaj, jesu tamo zato što je, na osnovu
5 dokumentacije koje smo mi mogli da vidimo - SAO Krajine, JNA i drugih - bilo
6 jasno da su postojale snage TO SAO i policije SAO Krajine, i da su one
7 učestvovala u ovim operacijama.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude, ja sam završio moje unakrsno
9 ispitivanje.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala na tome, gospodine
11 Milovančeviću.

12 Pre nego što pozovem gospodina Blacka da počne sa unakrsnim
13 ispitivanjem, moram Vas da pitam - imamo jedan dokument, ID 00019 /u
14 engleskom transkriptu: "ID 000119"/, niste rekli šta želite da uradimo s tim
15 dokumentom.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, prikazali smo ga.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li želite da mu damo privremeni
18 broj?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Bilo bi dobro da dobije privremeni broj. Hvala Vam.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, dokument će dobiti
21 privremeni broj. Molim da nam sekretar dâ broj.

22 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 113, privremeni
23 identifikacioni broj.

24 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine sekretaru.

25 Gospodine Black, imate li Vi dodatnih pitanja?

26 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, hvala Vam, ja ću nastojati da
27 pokrijem što više od toga.

28 Imam pre toga da predočim nekoliko predmeta.

29

30

1 broj.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 114.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da na 13. i 14. stranici
5 današnjeg transkripta govorilo se o dokumentu 65ter 1236 /u engleskom
6 transkriptu: "1256"/. Sećate se, to je onaj dokument gde se govorilo o
7 uticaju gospodina Martića na TO. Tada nije bio unesen u spis, pa vas molim
8 sada da se taj dokument uvede u spis.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li je to dokument 1256?

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Da.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A to je već bilo u onom popisu
12 65ter?

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Da.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, 65ter 1256 sada će biti
15 primljen u spis i molim da mu se dodeli broj.

16 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Pa, već se radi o tom dokumentu.
17 To je dokazni predmet 43, on je već uveden u spis.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, hvala.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Još jedan dokument o kome se govorilo
20 u toku unakrsnog ispitivanja je 65ter broj 917. U njemu se nalazi tekst
21 Vanceovog plana. Ja bih zamolio - o tome je bilo reči i u toku glavnog
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ispitivanja i unakrsnog ispitivanja - molim da se i ovom broju /?dokaznom
2 predmetu/ dodeli broj.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo da proverimo da li je on već
4 uveden u spis. Nije. U redu. Dakle, prima se u spis pod brojem?

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 115.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

7 P: Gospodine Theunens, branilac Vam je postavio nekoliko pitanja o
8 Škabrnji i događajima tamo u novembru 1991. godine. Sećate li se tih
9 pitanja?

10 O: Sećam se tih pitanja, časni Sude.

11 P: Mislim da je branilac u svojim pitanjima se skoncentrisao na
12 hrvatske oružane snage i borbe u tom selu. Hteo bih sada da pogledate
13 dokument 65ter 335 Vašeg izveštaja.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se to stavi na ekran.

15 P: Gospodine Theunens, sad kad ste pogledali ovaj dokument, recite
16 nam, molim Vas, o čemu se radi?

17 O: Časni Sude, ovo je izveštaj gde se kaže "Zvanični zapisnik koji je
18 pripremio Simo Rosić", major - a tu se nalazi ime Milivoja Ostojića, majora,
19 koji je oficir u OB-u /u engleskom transkriptu: "OV"/, to je obaveštajna
20 služba - od 8. marta 1992. godine i upućen je 9. korpusu JNA i to
21 sigurnosnom organu, odnosno organu bezbednosti 9. korpusa, a i organu
22 bezbednosti 180. motorizovane brigade.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas, pogledajte prvi pasus, na toj prvoj stranici. Gospodine
2 Theunens, šta je predmet ovog zvaničnog zapisnika?

3 PREVODITELJ: Zvanične zabeleške, ispravka prevodioca.

4 O: Časni Sude, tu se radi o navodnom ubijanju civila u Škabrnji i
5 Nadinu 18. i 19. novembra 1991. godine.

6 P: Pogledajmo sada drugu stranicu ovog dokumenta na engleskom.
7 Pogledajmo sada poslednji pasus na toj drugoj stranici. Recite mi, molim
8 Vas, gospodine Theunens, šta tu vidite?

9 O: Tu se kaže da je Ljubiša Vučićević ubio civile i to pucanjem u
10 jednog za drugim. Takođe se kaže da je bacio bombu u podrum čoveka po imenu
11 Manda, gde se skrivalo više civila.

12 P: Pogledajmo sada vrh sledeće stranice. Gospodine Theunens, molim
13 Vas, samo mi recite o čemu se radi u prvom pasusu.

14 O: U dvorištu te zgrade gde je bio ubijen pukovnik Stefanović, srpski
15 dobrovoljci su izveli trojicu ili četvoricu ljudi i kuće - jedan od njih je
16 bio lud - pokosili su ih rafalom i sve ih pobili.

17 P: Hvala Vam.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim vas da se ovaj dokument uvede u
19 spis.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se prima u spis i molim
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da mu se dodeli broj.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 116.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

4 P: Sledeći dokument koji bih hteo da pogledate, gospodine Theunens,
5 je dokument 65ter pod brojem 957 /u engleskom transkriptu: "1957"/. To se
6 opet odnosi na Škrabrnju i nalazi se u fusnoti 334 Vašeg izveštaja. Molim
7 Vas da pogledamo to na ekranu.

8 Kada se to pojavi na ekranu, molim da odmah pogledamo treću stranicu.
9 Ustvari, pre nego što pogledamo treću stranicu, recite samo - na prvoj
10 stranici, gospodine Theunens, o čemu se radi?

11 O: Tu se radi o još jednom izveštaju organa bezbednosti, Branislava
12 Ristića, i to je organ bezbednosti 180. motorizovane brigade.

13 P: Molim da pogledamo treću stranicu.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Kako Vi utvrdite da ovo potiče iz
15 JNA, gospodine Theunens?

16 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, ako pogledamo prvu stranicu, znam
17 pregledavanjem drugih dokumenata da je ova brigada, 180. motorizovana
18 brigada, brigada JNA, i to tu stoji. U zagradi stoji "organ bezbednosti", a
19 mi znamo, pregledom drugih dokumenata - možete to videti iz našeg izveštaja
20 - da je major Branislav Ristić taj organ bezbednosti koji je bio
21 prekomandovan u 180. motorizovanu brigadu.

22 A ova prva stranica je tipičan izgled takvih dokumenata koji su
23 izdavani.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

3 Molim da sada pogledamo treću stranicu.

4 P: Gospodine Theunens, šta vidite na ovoj stranici?

5 O: Ovde autor ovog izveštaja, major Branislav Ristić, izveštava o
6 razgovorima koje je obavio sa vojnikom Nenadom Živanovićem, koji je bio
7 vojni policajac, mislim, 180. motorizovane brigade ili bar bataljona Vojne
8 policije, koji je imao saznanja o događajima u Škabrnji. Prema ovim
9 zabeleškama, Živanović je bio dosta uznemiren.

10 P: Molim Vas, pogledajte ovaj pasus koji počinje sa: "U posadi BOV-
11 a...". Recite nam, molim Vas, šta u drugom delu tog pasusa stoji i onda nam
12 recite o čemu se radi u sledećem pasusu. Možete početi od onog dela gde
13 kaže: "Izveo je tri civila bez oružja."

14 O: Pa, on govori o tome šta su uradili pripadnici Teritorijalne
15 odbrane. Izgleda da su namazali lice imalinom da bi izgledali strašnije.
16 Izveli su te civile, zatim su ih postrojili ispred i, prema izveštaju, u tom
17 trenutku je počela pucnjava i Živanović je rekao da je i on morao da puca i
18 da nije obraćao pažnju, nije gledao, a kada je prestala pucnjava i kada je
19 pogledao, video je da leže i kada je pregledao njihove rane, video je da su
20 bili streljani iz neposredne blizine.

21 Zatim, u sledećem delu se kaže da je troje dece izvedeno iz jedne
22 kuće. Vojna policija je tražila da preuzme tu decu, ali "oni nam nisu dali".

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja pretpostavljam da ti "oni", da su to pripadnici mesnog TO-a, onog TO-a
2 koji je ranije naveden. I, zatim, Živanović objašnjava šta se dogodilo sa
3 tom decom, po njegovom sećanju.

4 P: A zatim u sledećem pasusu, molim Vas, recite šta stoji u toj
5 drugoj rečenici.

6 O: Tu se kaže da su pripadnici TO-a izdvojili četvoricu muškaraca i
7 streljali ih iza kuće, a Živanović kaže da je video kako je jedan starac
8 udaren kundakom, i zatim se nastavlja.

9 P: Pa, mislim da je to dovoljno za ovaj dokument.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se uvede u spis i da dobije
11 broj.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prima se u spis i molim da mu
13 dodelite broj.

14 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 117, časni Sude.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Još jedan dokument, časni Sude.
16 Trebalo bi, ustvari, da zastanem ovde. Meni će biti potrebno najviše deset
17 minuta još. Ovaj svedok ima još neke obaveze ovog vikenda, pa bih samo
18 zamolio, ako je ikako moguće, da ostanemo još deset minuta, bio bih veoma
19 zahvalan.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, problem je u tome što će možda
21 biti nekih pitanja Sudskog veća. Prema tome, još 5-10 minuta neće biti kraj
22 svedočenja ovog svedoka u slučaju da postoje pitanja Sudskog veća.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Pa, u tom slučaju, časni Sude, moj
2 prvi zahtev: da li možda možemo da napravimo pauzu onda i da nastavimo sa
3 radom još eventualno pola sata ili koliko već vremena bude potrebno? Ja se
4 izvinjavam što uopšte iznosim ovakav zahtev, ali je važno, imam neka vrlo
5 važna pitanja koja želim sa njim da ispitam.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, Vi isto tako dovodite u
7 situaciju nezgodnu i druge ljude, jer mi smo već tražili da se održi jedna
8 duža pauza /?sednica/, a evo gledam sad kroz prozor i vidim da se prevodioci
9 smeškaju - da li to znači da su spremni da ostanu duže?

10 [Suci vijećaju]

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Bojim se, kako stvari stoje, da
12 Vijeće ima pitanja.

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja razumijem. Možda je najbolje da se
14 zaustavimo sada i nastavimo s radom u ponedjeljak.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala na razumijevanju, gospodine
16 Black.

17 Dakle, u tom slučaju, prekidamo s radom do ponedjeljka, 6. februara,
18 u ovoj istoj sudnici u 13.45h. Jesam li u pravu?

19 Ja imam ovaj raspored od 1. februara, tu piše 13.45h. I kod mene je
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prije pisalo u 9.00h u dnevniku. Ja se izvinjavam, ja se izvinjavam. Nisam
2 uspio dobro pročitati. Da, u 9.00h je. Hvala vam. U 9.00h, dakle, izvinjavam
3 se.

4 Prekidamo s radom.

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

6 ... Sjednica završena u 15.50h.

7 Nastavak zakazan za ponedjeljak,

8 06.02.2006., u 9.00h.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

petak, 03.02.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.